

**MÜZELERİN EĞİTİM AMAÇLI KULLANIMI KAPSAMINDA ADAY
TARİH ÖĞRETMENLERİNİN JANDARMA MÜZESİ HAKKINDAKİ
GÖRÜŞLERİ**

Gülay Güngör Atık

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

EYLÜL, 2019

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren 2 yıl sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Gülay

Soyadı : GÜNGÖR ATİK

Bölümü : Tarih Eğitimi Anabilim Dalı

İmza :

Teslim Tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı: Müzelerin Eğitim Amaçlı Kullanımı Kapsamında Aday Tarih Öğretmenlerinin Jandarma Müzesi Hakkındaki Görüşleri

İngilizce Adı: Views Of Prospective History Teachers About The Gendarmerie Museum Within The Scope Of Educational Use Of Museums

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Gülay GÜNGÖR ATİK

İmza:

JÜRİ ONAY SAYFASI

Gülay GÜNGÖR ATİK tarafından hazırlanan “Müzelerin Eğitim Amaçlı Kullanımı Kapsamında Aday Tarih Öğretmenlerinin Jandarma Müzesi Hakkındaki Görüşleri” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi Tarih Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof.Dr. Hamza KELEŞ

(Tarih Eğitimi Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi)

Başkan:

Üye

Tez Savunma Tarihi:

Bu tezin Tarih Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Unvan Ad Soyad: Prof Dr. Selma YEL

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEŞEKKÜR

Tez çalışmam sırasında bilgi, birikim ve tecrübeleri ile bana yol gösteren değerli danışmanım, sayın hocam Prof. Dr. Hamza Keleş'e minnettarım. Doç. Dr. Cemil Cahit Yeşilbursa hocama ise yardımları ve göstermiş olduğu hoşgörü ve sabırları için şükranlarımı sunuyorum. Ayrıca yüksek lisans eğitimim sırasında emeği geçen tüm hocalarıma, Dr. Nihan Şahin EROL ve Dr. Mustafa Can hocama çok teşekkür ederim. Sevgili eşim, çocuklarım ve tüm sevdiklerim iyi ki varsınız.

MÜZELERİN EĞİTİM AMAÇLI KULLANIMI KAPSAMINDA ADAY TARİH ÖĞRETMENLERİNİN JANDARMA MÜZESİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Yüksek Lisans Tezi

Gülay Güngör Atık

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Eylül 2019

ÖZ

Bu çalışmanın amacı aday tarih öğretmenlerinin müzelerin eğitim amaçlı kullanımı, müzede gerçekleştirilen etkinlikler ile Jandarma Müzesine dair görüşlerini belirlemektir. Araştırmada kullanılan çalışma grubu 2016-2017 eğitim öğretim yılında Ankara’da bir devlet üniversitesinin Eğitim Fakültesinde eğitim gören Tarih Öğretmenliği bölümü beşinci sınıf öğrencileridir. Araştırmada katılımcılara müze gezisi sırasındaki duygu ve düşüncelerini, müze eğitime yönelik tutumlarını ve Jandarma müzesine dair görüşlerini anlamaya yönelik sorular yöneltilmiştir. Çalışma sonucunda öğretmen adayları; müze eğitiminin gerekliliğini, kalıcı öğrenmeye katkılarını, Jandarma Müzesinin tarih öğretiminde etkili bir şekilde kullanılabilecek kapsamlı bir müze olduğunu, müzede yaptırılan etkinliklerin geziyi eğlenceli ve kalıcı hale getirdiğini, ilk kez askeri bir müze ile karşılaşmalarına rağmen bu müzelerle ilgili olumlu düşüncelerini ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: : Müze, Müze Eğitimi, Jandarma Müzesi, Tarih öğretimi

Sayfa Adedi: 69 sayfa

Danışman: Prof. Dr. Hamza KELEŞ

**VIEWS OF CANDIDATE HISTORY TEACHERS ABOUT THE
GENDARMERIE MUSEUM WITHIN THE SCOPE OF
EDUCATIONAL USE OF MUSEUMS**

Master's Thesis

G lay GÜNGÖR ATİK

GAZİ UNİVERSİTY

EDUCATION SCIENCES

September, 2019

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the views of candidate history teachers about the use of museums for educational purposes, activities in the museum and the Gendarmerie Museum. The study group used in the research is the fifth grade students in the Department of History Teaching in the Faculty of Education of a public university in Ankara in the 2016-2017 academic year. The participants were asked about their feelings and thoughts during the museum visit, their attitudes towards museum education and the questions of the Gendarmerie Museum. As a result of the study, prospective teachers; the necessity of museum education, their contribution to lasting learning, the Gendarmerie museum is a comprehensive museum that can be used effectively in history teaching, the activities made in the museum make the trip fun and lasting, even though they met with a military museum for the first time they expressed their positive thoughts about these museums.

Key Words: Museum, Museum Education, Gendarmerie Museum, History Teaching

Page Number: 69 page

Supervisor: Prof. Dr. Hamza KELEŞ

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	ii
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI	viii
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iv
TEŞEKKÜR	v
ÖZ	vi
ABSTRACT.	vii
TABLolar LİSTESİ.....	x
BÖLÜM 1.....	1
GİRİŞ	1
1. Problem Durumu	1
2. Araştırmanın Amacı... ..	3
3. Araştırmanın Önemi	3
4. Araştırmanın Varsayımları	4
5. Sınırlılıklar	4
6. Tanımlar	5
BÖLÜM 2	6
KURAMSAL ÇERÇEVE	6
1. Müze Kavramı ve Müzelerin İşlevleri.....	6

2. Türkiye’de Müzeciliğin Gelişimi	8
2.1 Koleksiyonlarına Göre Müzeler	10
2.2 Bağlı Oldukları Kurumlara Göre Müzeler	11
2.3 Hizmet Alanlarına Göre Müzeler.....	12
2.4 Hizmet Ettikleri Topluma Yönelik Müzeler.....	12
2.5 Koleksiyonlarını Sergiledikleri Mekânlara Göre Müzeler.....	13
2.6 İşlevlerine Göre Müzeler.....	13
3. Müzelerin Eğitim Amaçlı Kullanımı	14
4. Jandarma Müzesi	18
4.1 Giriş Katı.....	19
4.2 Birinci Kat	21
4.3 Jandarma Şehitleri Anıtı	24
BÖLÜM 3	27
YÖNTEM.....	27
1. Araştırma Deseni	27
2. Çalışma Grubu	28
3. Verilerin Toplanması.....	28
4. Verilerin Analizi.....	29
5. Süreç.....	29
BÖLÜM 4	32
BULGULAR VE YORUM	32
1. Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum.....	32
2. İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum	33

2.1. Katılımcıların Jandarma Müzesinin Fiziki Yapısı İle İlgili Görüşleri	33
2.2. Katılımcıların Jandarma Müzesinde En Çok Beğendikleri Bölümler ile İlgili Görüşleri	35
2.3. Katılımcıların Jandarma Müzesinin Öğretimde Kullanılabileceğini Düşündükleri Tarih Konuları İle İlgili Görüşleri.....	37
2.4. Katılımcıların Jandarma Müzesini Diğer Müzelerden Ayıran Özellikleri İle İlgili Görüşleri	38
2.5. Katılımcıların Jandarma Müzesini Ziyaretinin Kalıcı Öğrenmeye Katkıları İle İlgili Görüşleri.....	40
3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum	41
4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum	43
4.1. Katılımcıların Müze Ziyaretinde Kazandıkları Deneyimler İle İlgili Görüşleri	43
4.2. Katılımcıların Müze Ziyareti Sırasında Hissettikleri İle İlgili Görüşleri.....	45
4.3. Katılımcıların Müzeye Gezi Düzenlemenin Zorlukları Hakkındaki Görüşleri	47
4.4. Katılımcıların Müze Ziyareti Sırasındaki Etkinlikler Hakkındaki Görüşleri	48
4.5. Katılımcıların Etkinlikler Sonrası Müze Eğitimi Hakkındaki Görüşleri	50
BÖLÜM 5	53
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	53
KAYNAKLAR.....	56

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1.	<i>Katılımcıların Ziyaret Ettikleri Müzeler.....</i>	32
Tablo 2.	<i>Katılımcıların Jandarma Müzesinin Fiziki Yapısı ile İlgili Görüşler</i>	34
Tablo 3.	<i>Katılımcıların Jandarma Müzesinde En Çok Beğendikleri Bölümler</i>	35
Tablo 4.	<i>Katılımcıların Jandarma Müzesinin Öğretimde Kullanılabileceğini Düşündükleri Tarih Konuları</i>	37
Tablo 5.	<i>Katılımcıların Jandarma Müzesini Diğer Müzelerden Ayıran Özelliklerine Yönelik Görüşleri</i>	38
Tablo 6.	<i>Katılımcıların Jandarma Müzesini Ziyaretinin Kalıcı Öğrenmeye Katkıları ile İlgili Görüşleri.....</i>	40
Tablo 7.	<i>Katılımcıların Tarih Öğretiminde Müze Kullanımına İlişkin Görüşleri.....</i>	42
Tablo 8.	<i>Katılımcıların Müze Ziyaretinde Kazandıkları Deneyimler.....</i>	44
Tablo 9.	<i>Katılımcıların Müze Gezisi Sırasındaki Hisleri.....</i>	45
Tablo 10.	<i>Katılımcıların Müzeye Gezi Düzenlemenin Zorlukları Hakkındaki Görüşleri</i>	47
Tablo 11.	<i>Katılımcıların Müze Gezisi Sırasındaki Etkinlikler Hakkındaki Görüşleri.....</i>	49
Tablo 12.	<i>Katılımcıların Etkinlikler Sonrası Müze Eğitimi Hakkındaki Görüşleri.....</i>	50
Tablo 13.	<i>Katılımcıların Ankete Eklemek İstedikleri Diğer konular</i>	51

BÖLÜM 1

GİRİŞ

1. Problem Durumu

Uluslararası Müzecilik Konseyi'ne göre Müze; toplumun ve onun gelişiminin hizmetinde, kamuya açık, eğitim, çalışma ve haz amacıyla insanlığın ve etrafındakilerin somut ve soyut mirasını toplayan, muhafaza eden, araştıran, ileten ve sergileyen, kar amacı gütmeyen kalıcı bir kuruluştur. Müzelerin geçmişine bakılacak olursa, altında koleksiyonculuğun yattığı görülür. Günümüze dek değişik coğrafyalarda ve dönemlerde var olan uygarlıkların oluşturdukları kültürlerin özelliklerini yansıtan, ait oldukları uygarlığın yaşam biçiminin önemli kanıtları olan ve ait olduğu dönemin estetik beğenisini yansıtan özenle toplanmış nesnelerin saklandığı yerlerdir müzeler. Günümüzde ise, müzeler farklı eğitim ortamı olarak çağdaş eğitimi önemseyen ülkelerin en çok yararlandığı kurumlar olmuştur. Müzecilik anlayışında eğitim işlevi ön plana çıkmıştır. Müzelerin odağı koleksiyondan iletişime doğru yön değiştirmeye başlamıştır (Hooper-Greenhill,1996). Bu kapsamda ülkemizdeki müzecilik anlayışı da değişmiş müzelerin eğitim amaçlı kullanımı konusu gündeme gelmiştir.

Türkiye'de Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı olan müzeler, genellikle arkeoloji müzeleridir. Bunun yanı sıra diğer kurumlara bağlı ve farklı olan müze türleri de vardır. Cumhurbaşkanlığı'na Bağlı Müzeler (Ankara - Atatürk'ün Mekânı Müze Köşk), Genelkurmay Başkanlığı'na Bağlı Müzeler (Ankara - Anıtkabir), Milli Eğitim Bakanlığı'na Bağlı Müzeler (Ankara - 100. Yıl Kız Teknik Öğretim Müzesi), Tarım ve Orman Bakanlığı'na Bağlı Müzeler (Ankara - Atatürk Evi), MTA Genel Müdürlüğü'ne Bağlı Müzeler (Ankara - MTA Tabiat Tarihi Müzesi), Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumu'na Bağlı Müzeler (Ankara - Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumu Müzesi), TRT'ye Bağlı Müzeler

(Ankara - TRT Müzesi ve Ulusal Kurtuluş Sergisi), Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü'ne Bağlı Müzeler (Ankara - T.C. Ziraat Bankası Müzesi), Orta Doğu Teknik Üniversitesi'ne Bağlı Müzeler (Ankara - ODTÜ Müzesi), Ankara Üniversitesi'ne Bağlı Müzeler (Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi "Oyuncak Müzesi"), Gazi Üniversitesi'ne Bağlı Müzeler (Ankara - Eğit-Der Eğitim Özel Müzesi, Ankara - Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi), Hacettepe Üniversitesi'ne Bağlı Müzeler (Ankara - Mehmet Akif Ersoy Müze Evi), Özel Müzeler (Ankara - Beypazarı Kültür ve Tarih Müzesi, Ankara - Hacı Bayram Camii, İstanbul - Tekel Müzesi, Erzincan Kemaliye Ocak Köyü Özel Müzesi, Karabük Kardemir Demir Çelik Müzesi) gibi.

Müze denilince dikkate alınması gereken bir başka nokta da, müzelerin sergileme biçimleri ile kendiliğinden gelen müze ziyaretçileri arasında ister istemez bir ilişkinin doğmuş olmasıdır. Bu ilişki içinde, ziyaretçilerin yaşları ve ilgi alanlarına göre kendiliğinden bir öğrenme durumu oluşmuştur. Ancak geride bıraktığımız 20. yy.ın içinde, müzeler halka daha da yakınlaşmış, toplumun özellikle de çocukların eğitimine doğrudan hizmet veren bir kurum niteliğine bürünmüştür. Müzenin eğitimsel işlevi artık müze galerilerinde kendiliğinden oluşan bir durum olmaktan çıkmış, müzelerin bünyelerinde oluşturdukları eğitim birimlerinin programları ve müze-okul işbirliğinin sonucu olarak eğitime yaratıcı bir değer katmıştır (Önder, Abacı & Kamaraj, 2009, s.104).

Müzecilik anlayışındaki değişim askeri müzelere de yansımış Kültür Bakanlığı ile askeri kurumlar arasındaki görüşmeler neticesinde askeri müzelere ait yönetmelik güncellenerek askeri müzelerin de eğitim amaçlı kullanımına başlanmıştır. Ankara'da bulunan Jandarma Müzesi bulunduğu konum itibarıyla ulaşım imkânlarının kısıtlı olması, Askeri bir birlik içinde yer alması, tanıtım faaliyetlerinin azlığı ve çevresinde çok bilinen bir yer olmaması sebebiyle eğitim amacıyla kullanımı kısıtlı müzeler arasında yer almaktadır. Aslında Jandarma Müzesi birinci sınıf askeri müze kapsamındadır ve tarih öğretiminde pek çok konunun öğretiminde rahatlıkla kullanılabilecek özelliktedir.

Bu araştırmada, eğitim amacıyla kullanımı kısıtlı olan Jandarma müzesinin eğitim amaçlı kullanımına imkân sağlamak, bununla birlikte aday tarih öğretmenlerinin gözüyle Jandarma Müzesini değerlendirmek hedeflenmiştir. Bu kapsamda müzelerin eğitim amaçlı kullanımı ve aday tarih öğretmenlerinin Jandarma Müzesi hakkındaki görüşleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

2. Araştırmanın Amacı

2000’li yıllardan itibaren ülkemizde tarih öğretimine ilginin yoğunlaştığı görülmektedir. Ülkemizde konuyu ilk ele alan Safran ve Ata (1998, s.1) okul dışı tarih öğretimi olarak ifade ettikleri kavramı tarihsel yapılar, antik kentler, müzeler gibi eğitim araçlarıyla desteklenen öğretim olarak adlandırmış, tarihsel çevre ve sözlü tarihi okul dışı tarih öğretiminin iki unsuru olarak ifade etmişlerdir. Sonraki yıllarda özellikle sınıf dışı tarih öğretiminin unsurları üzerine yapılan uygulamalı çalışmalar (Akçalı, 2013; Epik, 2004; Işık, 2002; İncegöl, 2010; Kaplan, 2005; Kaya, 2013; Keskin ve Kaplan, 2012; Sarı, 2007; Yeşilbursa, 2006) sözlü tarih, yerel tarih, tarihsel mekan ve müzelerin öğrencilerin öğretim seviyesine etkisini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Bu çalışmalar neticesinde üniversitelerde müze eğitimi dersi verilmeye başlanmıştır.

Müzeler sınıf dışı tarih öğretimi için olmazsa olmaz unsurlardan biridir. Bu nedenle eğitim amaçlı müze kullanımı kapsamında aday tarih öğretmenlerinin Jandarma Müzesi ile ilgili görüşlerinin araştırılacağı bu çalışmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır. Aday tarih öğretmenlerinin;

1. Katılımcıların daha önce ziyaret ettikleri müzeler hangileridir?
2. Katılımcıların Jandarma Müzesi’ne yönelik görüşleri nelerdir?
3. Katılımcıların tarih öğretiminde müze kullanımına yönelik görüşleri nelerdir?
4. Katılımcıların müze ziyaretine yönelik görüşleri nelerdir?

3. Araştırmanın Önemi

Ankara müzeler açısından oldukça zengin bir şehirdir. Bu nedenle birçok okul öğrencilerini sınıf dışı tarih eğitim etkinlikleri kapsamında müzeye götürmektedir. Bu gezilerde daha çok arkeoloji müzeleri tercih edilmektedir. Oysa pek çok farklı türde müze mevcuttur. Bu müzelerden biri de Jandarma Müzesidir.

Jandarma Müzesi, Jandarmanın kuruluşundan günümüze kadar geçen süre içerisinde tarihi, sosyal, kültürel ve teknik gelişimi dönemler halinde yansıtmak; tarihimizdeki etkilerini, kahramanlıklarını ve sahip olduğu kültür mirasını gelecek kuşaklara aktarmak amacıyla kurulmuştur. Birinci sınıf askeri müze kategorisinde yer alan Jandarma Müzesinde Jandarmanın kuruluşundan itibaren kolluk amirlerine ait kıyafetler, Çanakkale cephesi ve Milli Mücadele döneminde kullanılan haberleşme araçları, silahlar ve diğer malzemeler, Osmanlıca olarak tutulmuş kayıtlar ve daha pek çok materyal bulunmaktadır. Jandarma

Müzesi aynı zamanda ülkemizdeki sayılı silah müzelerinden biridir. Ancak tüm bu özelliklerine rağmen bulunduğu konum itibarıyla ulaşımının zor olması, çok bilinen bir müze olmaması gibi sebeplerle Jandarma Müzesinin eğitim amaçlı kullanımına yönelik bir çalışma mevcut değildir. Bu nedenle yapılacak çalışma hem eğitim amaçlı müze kullanımına yönelik olarak aday tarih öğretmenlerini bilgilendirmek hem de aday tarih öğretmenlerinin Jandarma Müzesi ile ilgili görüşlerini ortaya koymak açısından önemlidir.

4. Araştırmanın Varsayımları

- Veri toplama araçlarının araştırmanın amacına ve konusuna uygun olduğu varsayılmıştır.
- Katılımcıların görüşme sorularını içtenlikle yanıtladıkları varsayılmıştır.

5. Sınırlılıklar

- Araştırmada toplanacak veriler 2016-2017 yılı eğitim-öğretim yılında bir devlet üniversitesinin Tarih Öğretmenliği Bölümü son sınıf öğrencilerinden oluşturulan grupla sınırlandırılmıştır.
- Müzelerin eğitim amaçlı kullanımı kapsamında araştırmaya konu olacak müze Jandarma Müzesi ile sınırlıdır.

6. Tanımlar

Tarih: Toplumları, milletleri, kuruluşları etkileyen hareketlerden doğan, olayları zaman ve yer göstererek anlatan, bu olaylar arasındaki ilişkileri, daha önceki ve sonraki olaylarla bağlantılarını, karşılıklı etkilenmeleri, her milletin kurduğu medeniyeti inceleyen bilim (Türk Dil Kurumu [TDK], 2015).

Müze: Doğal, tarihi, sanatsal, bilimsel değerlerle ilgili objelerin saklandığı, korunduğu, incelendiği ve sergilendiği kurumlardır.

Materyal: Yazılı, sözlü, görüntülü kaydedilmiş her türlü belge araç anlamına gelmektedir (TDK, 2015).

Birinci Sınıf Askeri Müze: Türk Silahlı Kuvvetlerinin tarihi dönemlere göre yansıtan, ilgili kanun ve yönetmelikler kapsamındaki her türlü korunması gerekli askeri kültür varlığını bünyesinde bulunduran ve uluslararası niteliğe sahip müzeler, birinci sınıf askeri müzelerdir (Askeri Müzeler Hakkında Yönetmelik).

Müze Eğitimi: Bireysel, sosyal ve fiziksel boyutları objelerle, algılar ve ilgiler yoluyla etkileşim, gözlem yapma, düşünce ve duyguları ifade etme, hayal gücünü kullanma, kendi yaşamına bağlama, bilgileme, müzenin bakış açısını görme ve anlama, objeleri okuma, kültürel değerleri ve yaşamı paylaşma, gerçeği arama, uygulamalar yapma ve değerlendirme gibi konuları içeren eğitimidir (Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi, Müze Eğitimi Dersi Öğretim Programı, MEB, 2009).

BÖLÜM 2

KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde müzelerin eğitim amaçlı kullanımı, müzelerde öğrenmenin nasıl gerçekleştiği, konuyla ilgili yapılan araştırmalar ve Jandarma Müzesi ile ilgili bilgilere yer verilecektir.

1. Müze Kavramı ve Müzelerin İşlevleri

Eğitim denilince akla ilk olarak okul adı verilen sınırları belirlenmiş belli bir müfredat ve kurallar ile yönetilen alanlar gelse de artık insanın okul dışında pek çok ortamda öğrenmeyi gerçekleştirebildiği fikri kabul edilen bir gerçektir. Eğitim alanında kullanımı yakın tarihte keşfedilen ortamlardan biri de müzelerdir. Müzeler Allan'ın (1963) tanımladığı gibi, “eşya koleksiyonlarını inceleme, araştırma ve zevk almak amacıyla yerleştirmek için düşünülmüş bir binadır” tanımını aşalı epey zaman oldu. T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı müzeleri “Tarihi eserleri tespit eden, bilimsel yöntemlere açığa çıkaran, inceleyen, değerlendiren, koruyan, tanıtan, sergileyen, eğitim programları aracılığıyla tarihi eserler konusunda halkı bilinçlendirerek toplumun kültür düzeyini yükseltmeyi amaçlayan eğitim, bilim ve sanat kurumlarıdır.” şeklinde tanımlamaktadır. Müzelerin amaçları ise şöyle sıralanmaktadır.

- Toplama
- Koruma, bakım, onarım
- Belgeleme, arşivleme, envanter
- Sergileme
- Eğitim (Kırca, 2008, s.5)

Toplama: Toplama eylemi kişinin beğendiği eşyayı saklama ve bundan haz almasından kaynaklanmıştır. İlk müzelerin kuruluşunu da kişilerin toplayıcılığı meydana getirmiştir. Günümüzde modern müzeler toplayıcılık görevlerini belirli kriterler çerçevesinde yerine getirmektedirler. Müze türlerine göre her müze kendi sergisine ve yapısına uyacak eserleri toplamakta yahut toplumsal anlamda özel önemi olan eserleri uzman kadroları vasıtasıyla bünyelerine katmaktadırlar.

Koruma, Bakım, Onarım: Müze koleksiyonuna katılmış olan kültür varlıklarının, bilinçli veya bilinçsiz tahribata, çalınmaya, kaybolmaya karşı koruma altına alınması gerekmektedir. Fakat müze materyallerinin bahsettiğimiz unsurlara karşı koruma altına alınması yeterli değildir. Müze nesnelerinin gelecek nesillere mümkün olduğunca uzun süre aktarılabilmesi gerekmektedir. Müzede sergilenen ve koruma altına alınan eserlere zarar veren etkenler genellikle nem, sıcaklık, ışık, kirlilik ve canlılardır. Bu etkenlerin müze eserlerine verebileceği zararların önceden tespit edilerek önleminin alınması, tahribata uğramış eserlerin ise restorasyonunun gerçekleştirilmesi müzelerin sorumluluk alanındadır.

Belgeleme, Arşivleme, Envanter: Belgeleme, kişisel ya da kurumsal bağlamda belli süreçlerin yazılı, görsel ve işitsel olarak kayda geçmesidir. Arşivleme, bu belgelerin belli bir sistematik içinde sınıflandırılmasını ve Envanter de belgelenmiş ve sınıflanmış malzemenin dökümünü oluşturmaktadır. Gerçekleştirilen işlemler neticesinde elde edilecek bilgiler akademik araştırmalarda kullanılabilmekte, ileriye dönük tanıtım faaliyetlerine ışık tutabilmekte, gerçekleşebilecek denetimlere hazırlıklı olunabilmesine ve en önemlisi tarihin kaydının tutulabilmesine yardımcı olacaktır.

Sergileme: Müze sergilerinde amaç, koleksiyondaki nesneleri, halkın anlayacağı ve zevk alacağı biçimde düzenlemek ve bunlar hakkındaki bilgileri sunmaktır. Müzelerin toplumu eğitebilmesi veya toplumun ilgisini çekebilmesi için nitelikli bir koleksiyona sahip olmaları gerekir. Ancak bu koleksiyonun iyi düşünülmüş ve doğru planlanmış bir sergileme ile sunulması değerini artırır ve halka yardımcı olur.

Eğitim: Çağdaş müzecilik anlayışını benimseyen müzeler, toplumla bağ ve okullarla iletişim kurarak, müze-okul işbirliğini sağlamakta ve yürütülecek eğitimi programlayacak eğitim bölümlerini kurmaktadırlar (Abacı'dan aktaran Kırca, 2008). Müzelerin eğitim işlevi ile ilgili bilgiler ilerleyen başlıklarda verilecektir.

Günümüzde müzeler sahip oldukları koleksiyonları halka ulaştırabilecekleri sürece var olabileceklerdir. Bundan dolayı da müzenin eğitim işlevi önem kazanmaktadır. Müzeler sergiledikleri aracılığıyla halkla iletişim kuracaklar, ziyaretçilerinin eğitimine katkıda bulunacaklar böylece var oluşlarını ve gelişimini sağlayacaklardır.

2. Türkiye’de Müzeciliğin Gelişimi

Türkiye’de müzeciliğin tarihine bakıldığında; Avrupa’dan yüz elli yıl sonra eski eserlerin belirli mekânlarda depolanmasıyla başlamıştır (Yaraş ve Atasoy’dan aktaran Keleş 2003). Kaynaklar Türkiye’de müzeciliğin tarihsel gelişimini dört ayrı evre olarak incelemektedir.

İlk dönem Sultan Abdülmecid’in 1845 yılında Yalova civarında yaptığı bir gezi sırasında üzerinde İmparator Constantinus’un adının bulunduğu yazıtlı başlıkları toplatıp İstanbul’a gönderilmelerini istemesiyle başlar (Atasoy, 1984, s. 1458). Tophane- i Amire Müşiri Ahmet Fethi Paşa da, bu taşları Harbiye Ambarı olarak kullanılan Aya İrini Kilisesi’nde koruma altına almıştır (Başaran, Yücel ve Tekeli’den aktaran Keleş, 2003). O yıllarda Aya İrini’deki savaş araç ve gereçlerinin yanında toplanan eserler Mecma-ı Esliha-i Atıka ve Mecma-ı Âsâr-ı Atıka adlarıyla iki bölüm halinde düzenlenmiş, Sadrazam Âli Paşa zamanında Maarif Nâzırı Saffet Paşa’nın emriyle 1869’da ziyarete açılmıştır. Müze-i Hümâyun ismi verilen bu müzenin müdürlüğüne Mekteb-i Sultânî öğretmenlerinden Edward Goold getirilmiştir (Yücel, t.y).

Türk müzeciliğinde 2. dönem olan “Osman Hamdi Bey Dönemi” 1881’de başlamıştır. Alman Dethier’in 1881’de hayatını kaybetmesi üzerine müze müdürlüğüne Osman Hamdi Bey getirilmiştir. Böylece Osman Hamdi Bey, ilk Türk müze müdürü olarak tarihe geçmiş ve Türk müzeciliği için yeni bir dönem başlamıştır. Osman Hamdi Bey döneminde, 1884 yılında yeni bir “Asar-ı Atika Nizamnamesi”, yani “Eski Eserler Tüzüğü” hazırlanmış ve eski eserlerin yurt dışına çıkarılması yasaklanmıştır. Osman Hamdi Bey, Çinili Köşk’ün bahçesine İstanbul Arkeoloji Müzesi’ni yaptırmıştır. Yine aynı dönemde, 1902 yılında Konya’da, 1904 yılında da Bursa’da arkeoloji müzeleri kurulmuştur. (<https://www.bilgiustam.com>) 1910 yılında ölümüne kadar müze müdürlüğünde kalan Osman Hamdi Bey, ülkemizde müzeciliğin modernleşmesi yönünde büyük çabalar göstermiştir (Atasoy, 1984, s. 1458). Ölümünden sonra yerine kardeşi Halil Ethem Bey getirilmiştir. Halil Ethem Bey özellikle Anadolu müzelerinin gelişmesine katkıda

bulunmuştur. Türk İslam Eserleri Müzesi 1914 yılında ve İstanbul Şark Eserleri Müzesi 1925 yılında, onun döneminde kurulmuştur.

3. dönem olan Cumhuriyetin ilk yıllarında, Topkapı Sarayı'nın mevcut eşyası ile birlikte 1 Nisan 1924'te müze olarak hizmete açılması kararlaştırılmış, Ayasofya Camii müzeye dönüştürülmüş, Atatürk'ün emriyle Cumhuriyet Dönemi'nin ilk müze binası olan Ankara Etnoğrafya Müzesi halka açılmıştır (Keleş, 2003, s. 5). 1950 yılında temel amacı müzeler ve müzeciler arasındaki işbirliğini güçlendirmek, müzecilik konusundaki standartları oluşturmak, uluslar arası kuruluşlarla işbirliği yaparak bilgi alışverişini sağlamak ve halk eğitimini geliştirmek şeklinde özetlenebilecek olan, Uluslar arası Müzeler konseyi "ICOM"'un Türkiye Milli Komitesi kurulmuştur (Atasoy, 1984, s. 1465; Gerçek, 1999, s.16). Bu komite 1962'de "Müzelerin Eğitimdeki rolü hakkında UNESCO Semineri'ni düzenlemiş ayrıca 1963'te 1958 yılında ICOM'un hazırladığı Müzelerin Teşkilatlanması kitabının Türkçe olarak basılmasını sağlamıştır.

Son dönem de ise, 1960 sonrası müze eğitimi çalışmaları müzecilik ve müze eğitiminde MEB'in etkisi, Kültür ve Turizm Bakanlığı (KTB)'nın çalışmaları, sivil toplum kuruluşlarının katkısı ve üniversitelerde yürütülen çalışmalar başlıkları altında toplanabilir. MEB'in düzenlediği seminerler, KTB tarafından yeni açılan müzeler, yabancı dilden çeviriler ve üniversitelerde lisansüstü düzeyde verilen müzecilik eğitimi alana ivme kazandırmıştır (Karadeniz & Okvuran, 2018). Türkiye'de müze ile eğitimdeki asıl gelişme 1990'lardan sonra yaşanmıştır. Ankara Üniversitesi'nde 1998 yılında Müze Eğitimi Yüksek Lisans Programı'nın kurulması bu alan için akademik bir zemin oluşturmuş; bu konuda tartışma, araştırma ve projeler yapılarak bir müze ile eğitim ortamı oluşmaya başlamıştır (Akmehmet & Ödekan, 2006). Özellikle Sosyal Bilgiler ve Tarih derslerindeki önemi azımsanmayacak kadar büyük olan müze ile eğitim 2008 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan bir genelgeyle Sosyal Bilgiler programında yer almaya başlamıştır.

Bugün ülkemizde Kültür, Savunma, Ulaştırma ve Sağlık Bakanlıklarına bağlı müzeler, Büyük Millet Meclisi'ne bağlı Saraylar, Vakıflar Genel Müdürlüğüne bağlı müzeler, belediye müzeleri ve bazı özel müzeler olmak üzere çok sayıda müze bulunmaktadır. Müzeler, cinsine, statüsüne, bağlı olduğu kuruma göre vb. sınıflandırılabilir. Ancak en ideal sınıflandırma, müzelerin içerdiği koleksiyonlara göre yapılabilir. Koleksiyonların içerikleri veya nitelikleri, bağlı oldukları kurumlar, hizmet alanları, hizmet ettikleri toplum,

koleksiyonlarını sergiledikleri mekânlar ve işlevleri doğrultusunda müzeler çeşitli gruplara ayrılmıştır (Madran, 2016¹).

2.1 Koleksiyonlarına Göre Müzeler

Koleksiyonlarına göre sınıflandırılan müzeler; yarar sağlama ve zevk alma özelliklerini dikkate alma ve öğrenme amacıyla bir araya getirilmişlerdir. Bu müzeler şu şekilde sıralanabilirler:

Genel Müzeler: Bu müze türleri çok yaygın değildir. İçlerinde birçok koleksiyonu barındırabilirler. Genel müzeler diğer türlere göre en İdeali kabul edilirler.

Arkeoloji Müzeleri: Koleksiyonları arkeolojik kazılardan çıkarılan eserlerden oluşan müzeler olarak tanımlanabilir. Türkiye’de en yaygın müze türü arkeoloji müzeleridir.

Sanat Müzeleri: Sanat değeri taşıyan, ancak bilimsel değeri de ihmal edilemeyecek sanat eserlerinin gruplar halinde toplanıp; birkaç yüzyılın sanat birikimini veya bir sanat akımını ya da sadece bir sanatçıyı kronolojik olarak koleksiyonlarında sergileyen ve gelişmeleri izleyen müzelerdir.

Tarih Müzeleri: Tarih müzeleri, kısmen arkeoloji müzeleri ile bir anılmaktadır. Ancak tarih müzeleri ayrı özellikler taşırlar. Bu anlamda tarih müzeleri genel olarak bir kurumu, bir şehri, bir yöreyi, bir ülkeyi veya toplumu sistemli olarak inceleyen, tarih kronolojisini iktisadi, siyasi, toplumsal açıdan -koleksiyonlarında bir araya toplamış müzelerdir.

Etnografya Müzeleri: Etnografya müzeleri folklor, halk sanatı ve gelenekleri, millî etnografya ile ilgili müzelerdir, ileri kültürlerle ait etnografik değerdeki koleksiyonları içine alır.

Doğa Tarihi ve Jeoloji Müzeleri: Genel olarak doğada mevcut olan, ancak özelliklerine göre sınıflandırılan, eski dönemlerden kalma fosiller, mineraller, taş vb. elemanları bulunduran müzelerdir.

Bilim Müzeleri: Bilimin temel prensiplerini ziyaretçilere tanıtmak, sevdirmek, onların deney yaparak gözlemlerde bulunmalarını sağlamak, eğlendirmek, merak ve heyecan

¹ Müzelerin içerikleri veya nitelikleri, bağlı oldukları kurumlar, hizmet alanları, hizmet ettikleri toplum, koleksiyonlarını sergiledikleri mekânlar ve işlevleri bakımından sınıflandırılmasındaki bilgiler Madran’ın 2016 yılında <https://nefissanatlarhapishanesi.wordpress.com/tag/burcak-madran/> internet adresindeki yayınından alınmıştır.

uyandırmak ve eğitime katkı sağlamak amacıyla kurulmuş olan bilim ve teknoloji müzeleri, dünyadaki önemli buluşların ve bilimsel başarıların sergilendiği müzelerdir.

Planeteryumlar: Bilim müzeleri içerisine dahil edilebilecek içeriklere sahiptirler. İçerik olarak, gökyüzünün sanal ortamda canlandırılması söz konusudur. “Planeteryumlarda öğrencilere tamamıyla serbest olarak katılımın olabileceği galaksi, yıldız kümeleri, astrofizik, astronomi tarihi, gök mekaniği gibi dersler verilir. Ayrıca onun konuları arasında astronomiyi gözlemleme, güneş sisteminin yaşı, galaksinin, evrenin ve uzayın derinliklerini araştırma inceleme vardır.

Endüstri Müzeleri: Endüstri müzeleri medeniyetin temsilcileri olup bütün teknolojileri içine alır. Fabrikalar, santraller vb. bu müze türüne girer. Amaçları, ilgili bulundukları bilim kollarının öğretimine ve personellerinin yetiştirilmesine yardım ederek, araştırma, inceleme ve gözlem becerilerini yükseltmektir.

Ekonomüzeler: İçerik olarak ekomüzelere yaklaşan bu müzeler, koruma, araştırma, sergilemenin yanı sıra ticari faaliyet de gösterirler. Endüstrileşme karşısında hızla gerileyen geleneksel üretim metotlarının tanıtıldığı, uygulama yoluyla canlı tutulmaya çalışıldığı ekonomüzeler kapsamında tarım ve zanaat gibi konular ele alınır. Elma, çikolata, cam üfleme teknikleri vb.

2.2 Bağı Oldukları Kurumlara Göre Müzeler

Devlet müzeleri, yerel yönetim müzeleri, üniversite müzeleri, askeri müzeler, bağımsız ya da özel müzeler, ticari amaçlı kuruluş müzeleri bu müze türleri içinde sayılabilir.

Devlet Müzeleri: Devlete ait olan bu müzeler, korunması gerekli eski eserleri korumak ve değerlendirmek amacıyla kurulmuşlardır. Türkiye’de bu müzelerin büyük bölümü Kültür ve Turizm Bakanlığı’na bağı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü’nün sorumluluğundadır.

Belediye Müzeleri: Ortak amaçları genellikle halka hizmettir. Devlet tarafından desteklenebilir ve denetlenebilir.

Özel Müzeler: Koleksiyonlarının yönetimi özel kişilere bağı müzelerdir. Ancak devlet kuruluşları tarafından denetlenebilen müzelerdir. Türkiye’de bu anlamda ilk müze 1980 yılında Sadberk Hanım adına kurulmuştur.

Vakıf Müzeleri: Kültür varlıklarını koruma amacıyla kurulmuşlardır.

Eğitim Kuruluşlarına,  niversitelere Bağlı Müzeler: Eğitim, araştırma ve inceleme amaçlı kurulmuş müzelerdir. Bu tip müzeler, üniversiteden ortaöğretim kademelerine kadar her kurumda bulunabilir. Müzelerin verimli olabilmesi için uzman personel, nitelikli bir mekan ve müze pedagoğlarının olması gerekir.

Askeri Müzeler: Askeri müzeler şapolyo'ya (1936, s.105) göre üç şekilde eşya toplarlar: Birincisi tarihi bir olaya ait olması, ikincisi askeri bir alet olup sanat değeri yüksek olması, üçüncüsü askeri aletlerin gelişim aşamalarını göstermesi. Bunların dışında askeri eserler sadece o ülkenin aletlerinden oluşmayabilir. Yapılan savaşlar sonucunda başka ülkelerden kalma savaş aletleri de askeri müzenin koleksiyonunu oluşturabilirler. Askeri müzeler bir milletin kahramanlıklarını, fedak rlıklarını göstererek milli gururu yükselten müzelerden biri olarak kabul edilmektedir.

2.3 Hizmet Alanlarına Göre Müzeler

Bölge Müzeleri: Genelde nüfus dağılımına göre biçimlenir. Bölge, taşra, merkez müzeleri ya da kırsal, bölgesel, ulusal müzeler diye tanımlanırlar. Yeri neresi olursa olsun, büyük bir şehirden uzakta olan bir müze, bölge müzesi olarak kabul edilir.

Halk Müzeleri: Bu tür müzeler genel olarak 19. asırda gelişmiş, bulundukları ülkenin etnografyasında milli veya bölge müzelerinde yer alırlar. Çoğu zaman bağımsız olmazlar. Bunların bir kısmı etnografya müzeleri ile birleşmişlerdir.

Ekom ze: Bir bölgede halkın katılımıyla, bir yörenin ve bağlı yaşam biçimlerinin araştırılması, korunması, kültürel ve doğal varlıkların değerlendirilmesi etkinliklerini kalıcı olarak sağlayan bir müze türüdür.

2.4 Hizmet Ettikleri Topluma Yönelik Müzeler

Bu tür müze sınıflandırması içerisine eğitici, uzmanlaşmış ve genel toplum müzeleri dahil edilebilir.

Uzmanlık Müzeleri: Bu müze türleri genel olarak diğer müze türleri içerisine sokulabilirse de belli alanlarda yoğunlaştıklarından ayrı anlamlandırmaları daha faydalı olacaktır.

Çocuk Sanat ve Gençlik Müzeleri: Bu tür müzelerde diğer müzelerden farklı olarak gençlerin müze koleksiyonlarının dizayn edilmesinde katkıları beklenir.

Eğitici Müzeler: Bu müzelerde deneyimli pedagogların olması müzenin hedefleri açısından son derece önemlidir. Bu tür müzelerde diğer müzelerden farklı olarak gençlerin müze koleksiyonlarının dizayn edilmesinde katkıları beklenir. Ayrıca bu müzelerde öğrencilerin eserlere dokunabilecekleri ve rahat çalışabilecekleri eğitim amaçlı atölyelerin kurulması gerekir. Bu da o müzelerin belli bir alanda eğitim rolünü üstlenen “eğitici müzeler” içerisinde olduğunu gösterir.

2.5 Koleksiyonlarını Sergiledikleri Mekânlarına Göre Müzeler

Geleneksel, açık hava ve anıt müze örnekleri bu tür müze sınıflamasının arasındadır.

Açık Hava Müzeleri: Genellikle eserlerin açık havada sergilendiği müzelerdir. Bu müze türü; kırsal açık hava müzeleri (köy, kasaba), bölgesel açık hava müzeleri (belli bir bölgenin halk kültürünü yansıtan) ve ulusal açık hava müzeleri (bir ulusun kültürünü yansıtan) olarak üçe ayrılır. Bu müzeler kaybolmaya yüz tutmuş olan kültürel maddi değerlerin yaşatılmasına, uluslar arasındaki kültürel değerlerin farklılıklarının karşılaştırılmasına ve çok kültürlülüğün bir zenginlik olarak kabul edilmesine imkan sağlarlar.

Anıt Müzeler: Mimari ve tarihi yönünden değerli olan yapıların müze olarak tahsis edilmesiyle oluşan müzelerdir. Bu bakımdan mimarisi ve içindeki süslemeleriyle önem kazanmış ve değerli bulunan kimi yapılar müze olarak değerlendirilir. Cami, kilise, kale, sur, anıt, tapınak vb. yapıların müzeye çevrilmesiyle oluşturulur.

Müze Evler: Tarihi, mimarisi ve içindeki değerler dolayısıyla korunması gereken konak ve evlerdir. Birgi’deki Çakırağa Konağı, Yozgat Nizamoğlu Konağı, Eskişehir Osmanlı Evi, Amasya Haznedarlar Konağı vb. evler ve konaklar bu tür müzelerdendir.

2.6 İşlevlerine Göre Farklı Müzeler

Yukarıda yapılan sınıflamaların dışında gelişen farklı tür müze örnekleri de vardır. Bunlar, Atatürk (Müze) Evleri, tek kişilik veya nesneyi konu alan müzeler, devrim müzeleri, sanal müzelerdir.

Tek Kişilik veya Bir Nesneyi Konu Alan Müzeler: Bir tek nesneyi ve özelliklerini kapsayan müzeler olarak tanımlanabilir. Bir tek nesneyi konu alan müze türüne Bursa'daki Orman Müzesi örnek olarak verilebilir.

Atatürk (Müze) Evleri: Atatürk Müzeleri genellikle "Atatürk Evleri" olarak da bilinmektedir. Atatürk Müzeleri, Atatürk'ün yaşadığı süre içerisinde oturduğu, bir süre ikamet ettiği, savaş yıllarında "karargâh" olarak kullandığı, gezilerinde konuk olduğu, arkadaşları ile toplantılar yaptığı, dinlendiği, çalıştığı evler, köşkler, saraylar ve resmi yapılarıdır. Bu yapıların bir kısmı dışarıda olmakla birlikte çoğu Türkiye içerisinde. Yurtdışındaki Atatürk Müzelerine örnek olarak, bugünde ziyarete açık olan, Selanik'teki Atatürk (Müze) Evi verilebilir.

Devrim Müzeleri: Devrim müzelerinin kapsamı diğer müzelerden farklıdır. Diğer müzelerde eserler nesnel bir halde gözler önüne serilirken, devrim müzelerinde öznedir. Asıl amaç nesne değil, amaçtır. Vurgu amaca yapılır. Devrim müzeleri, içinde barındırdıkları nesneler bakımından da diğer müzelerden farklıdır. Devrim müzelerinde fotoğraf agridismanı, maket, fotomontaj, gazete koleksiyonları, grafikler, afişler, müzikler, müzenin koleksiyonlarını oluşturmaktadır. Müzenin duvarlarını fotoğraflar süslerken, koridorları kahramanların maketleri veya binaların maketleri ile süslenirken, aynı zamanda ulusal müzikler çalmaktadır (Şapolyo'dan aktaran Madran).

Sanal Müzeler: Günümüzün vazgeçilmez iletişim araçlarından biri olan internet, her alanda olduğu gibi müzeler ve müze eğitimi alanında da kendisini hissettirmektedir. İnternet, bireyler arasında bilgileri karşılıklı paylaşma ortamı yaratması ve diğer kullanıcılar ile fikirlerini tartışma ve istedikleri konuda araştırma yapma imkânı sağlaması, farklı bölgelerdeki insanlarla iletişimi meydana getirmesi, sınırsız bir zaman sürecinde bilgilere ulaşımı hızlandırması ve kolaylaştırması bakımlarından çok etkilidir.

Avrupa ülkeleri ile karşılaştırdığımızda ülkemizdeki müze sayısının oldukça az olduğunu da kabul etmek gerekir (Atasoy, 1999 s. 13). Ancak zengin tarih ve kültür birikimine sahip olan ülkemizde zaman içinde inşa edilen yeni müze binalarının yanı sıra günümüze ulaşan taşınmaz kültür varlıkları da restore edilmekte ve pek çoğu "müze" olarak ziyarete açılarak müze sayısı artırma çabaları devam etmektedir. Ülkemizde Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'ne bağlı 205 müze ve 143 düzenlenmiş örenyeri olmak üzere, 348 ünite ziyaret edilebilir aynı zamanda birer eğitim ve bilim kurumu olarak hizmet vermektedir (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2018).

3. Müzelerin Eğitim Amaçlı Kullanımı

Uluslararası Müzecilik Komitesi'ne göre müze eğitimi, izleyicinin gelişimini sağlamak amacıyla çeşitli değer, kavram ve bilgilerden yola çıkarak ve pedagojik yöntemler kullanarak geliştirilen bir kültürlenme sürecidir (ICOFOM, 2010). Bu kültürlenme süreci aynı zamanda etkili bir “okul dışı eğitim” örneğidir. Müze eğitimi hem duyuşal hem de entelektüel boyutları olan bir eğitimidir (İlhan, 2017, s. 93-104).

Ülkemizde 1970 sonrası yeni bir müze eğitimi anlayışına doğru önemli gelişimlerin ilk adımları atılmış zamanla müzelerin önemi anlaşılmaya başlanmıştır. Geçmiş anlamının, tarihe saygı duymanın ve artık kaybolan kültürel değerlere önem vermenin eğitimciler için önemli olduğu bir gerçektir. Gelecek nesil bu işlevi müzeler aracılığıyla daha sağlıklı bir şekilde yerine getirebilecektir (Şahan, t.y). Atagök'e (1999) göre müzeler gözlem, mantık, yaratıcılık, hayal gücü ve beğeni duygusunun oluşmasına ve gelişmesine katkıda bulunabilecek başlıca yaygın eğitim kurumlarıdır. Bu kurumlar kültürel mirasımızı korumak ve geliştirmek amacıyla çeşitli çalışmalar da yapmaktadır. Buna bağlı olarak müzeler, yeni programlar yaparak halkı kültürel değerlerin önemi konusunda bilgilendirip halkın bilinçlenmesinde önemli rol oynamaktadırlar (Kindo'dan aktaran Egüz & Kesten, 2012).

İlhan, Müze Eğitimi Etkinlikler Kitabında müzede yapılacak eğitimin hedeflerini şöyle sıralamaktadır:

- Değişen dünyaya uyum sağlamaya yardımcı olmak,
- Yaşanılan ortama yabancılaşmayı önlemek,
- Geçmişle şimdiki yaşam arasında bağ kurmak,
- Günümüzün sorunlarına ve çatışmalarına yönelik anlayış kazandırmak,
- Müzede sergilenen nesnelerle insanlar arasında köprü kurarak, nesnelerle onların yaşantılarının bütünleştirilmesini sağlamak,
- Nesnelerin maddi veya ideal değerleri ile algılanmasının yanı sıra, insan yaşamının somut ve otantik bir belgesi olarak algılanmasını sağlamak,
- İnsanların bugünkü yaşantılarıyla, nesnelerin bağlantısını kurarak, siyasi, kültürel, sosyal, ekonomik ve ekolojik ilişkileri anlamalarını sağlamak,
- Kişilerin araştırmacı yönlerini geliştirmek,
- Bilgiyi insanın kendisinin araştırıp geliştirmesine olanak sağlamak,
- Bireylerin zamanlarını yaratıcı biçimde değerlendirmek,

- Müzeyi bir yaşama biçimi haline getirmek, iletişim ve öğrenmeyi yoğunlaştırmak amacıyla olanaklar sağlamak,
- Müze ekonomisini geliştirmek,
- Müzelerde yapılacak eğitiminin amacı müzeleri eğitim ortamı olarak kullanırken eğitilen kişilerin yaratıcı düşüncelerini geliştirmek.

Müzelerin eğitimdeki rolü ve etkinliği gün geçtikçe artmaktadır. Bu rol çocuğun okul öncesi döneminden başlayıp yaşlılık dönemine kadar olan uzun bir dönemi içine almaktadır (Buyurgan & Mercin, 2005).

Müzeler, müze içerisinde eğitim etkinliklerini fazlasıyla gerçekleştirebilirler. Bunlar şu şekilde olabilir: Görsel işitsel etkinlikler (video, film, multivizyon vb.), çalıştaylar (workshop), tartışma (sanat eleştirisi) odaları, dokun keşfet yöntemi (bilgisayarlı oyunlar), sanat söyleşileri, bir sanatçı gözetiminde uygulama çalışmaları, oyunlar, yazılı materyaller (çalışma yaprakları), yayınlar, kütüphane, Internet, bilgisayar, drama, kurs, sergi ve hikâye oluşturma gibi birçok etkinlik. Müzenin planladığı ve belli bir program çerçevesinde yürütülen eğitimde müzenin kendi mekanları kullanılabileceği gibi, eğitim programları müze dışında da yürütülebilir (Egüz & Kesten, 2012, s. 81-103).

Müzelerin okulda uygulanan eğitim programı içinde yer alması müzelerin öğretimde kullanılabilmesi için gereklidir. Günümüzde gelişmiş ülke vazgeçilmez öğrenme mekânları olarak gördükleri müzeleri öğretim programlarının içine etkin bir şekilde entegre etmişlerdir. Müzelerin tek tek her öğrenciye ulaşması zordur; ama müze, okullar aracılığı ile öğretime katkıda bulunabilir. Bunu gerçekleştirmek için en iyi yöntem okul ve müzenin işbirliği içinde çalışmasıdır (Akmehmet’den aktaran Egüz & Kesten, 2012).

Ülkemizde Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel müdürlüğü verilerine göre müze ve örenyerlerinin ziyaretçi sayısı 2000 yılında 6.887.344 iken 2018 yılında bu sayı 28.145.550 dir (kvmgm.ktb.gov.tr). Bu artış müzelerle ilgili anlayış değişikliğini yansıtmaları açısından oldukça önemlidir. Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü bünyesindeki müzelerin tamamına yakını arkeoloji, etnografya, antropoloji ya da genel müze olarak faaliyet göstermektedir. Öte yandan müzede ziyaretçi ile buluşan teknolojik unsurlar, sanal müzecilik örnekleri, keşif odası vb. etkileşimli birimler Türkiye geneline henüz yeterince yaygınlaşmamıştır (İlhan, 2017, s. 93-104).

Aynı zamanda örgün eğitimde de müze eğitimine 2000’li yıllardan sonra büyük önem verilmeye başlanmıştır. 2005 yılından itibaren Tarih Türkçe, matematik, fen ve teknoloji öğretimi gibi derslerde müzelerden yararlanılması gereği vurgulanmış, görsel sanatlar ve sanat etkinlikleri derslerinin programlarında müze eğitimi öğrenme alanı olarak ilköğretim birinci sınıftan sekizinci sınıfa kadar programın yaklaşık üçte birini oluşturmuştur. Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde “Müze Eğitimi” bir ders olarak okutulmaya başlamıştır. Öğretmenlik Programlarında (Sınıf Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Resim Öğretmenliği vb. lisan programlarında) bazen zorunlu bazen de seçimlik ders olarak “Müze Eğitimi” dersi okutulmaktadır. Türkiye’de müzecilik alanında yaşanan tüm bu gelişmelere karşın müze eğitimi alanında eğitilmiş yeterli insan gücü yetiştirilememiştir. Bu nedenle 2019 yılı içerisinde Millî Eğitim Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı arasında imzalanan iş birliği protokolü kapsamında, öğretmenlerin, müzeleri eğitim ortamı olarak kullanmaları, çocukların sınıf içi öğrenmelerini daha sahici öğrenme ortamlarına taşıyarak farkındalık, bilinç ve beceriye ilişkin kazanımlarını birleştirmek için Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğünce "Müze Eğitimi Sertifika Programı" başlatılmıştır.

2017 yılı itibari ile Türkiye’de Müzecilik alanında farklı çalışmalar olmasına karşın bir doktora programı mevcut değildir. Ancak farklı üniversitelerin lisansüstü programlarında lisansüstü düzeyde tezler yaptırılmaktadır. Bu tezlerin konu dağılımına bakıldığında Kültürel Çeşitlilik, Üniversite Eğitimi, Gezici Bavul Müze, Sanal Müze Kullanımı konularında sadece altı tez yapıldığı, diğer tezlerin müze eğitimi ve müzede öğrenme konularında yapıldığı saptanmıştır. Tezlerin % 70’inden fazlası görsel sanatlar ve sosyal bilgiler derslerinde müze kullanımına ilişkindir. Tezlerde daha çok ilkokul, ortaokul - lise öğrencileri ve öğretmenler hedef grup olarak tercih edilmişlerdir. Müze Eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerde örneklenen müzelere dağılımına bakıldığında; Bilim Müzesi, Arkeoloji Müzeleri (Kars Müzesi, Bolu Müzesi, Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Çorum Müzesi), Çocuk ve Gençlik Müzeleri, Sanayi Müzeleri, Anıtkabir Müzesi, Pera Müzesi, Modena Müzesi/İtalya, Resim ve Heykel Müzesi, Sanal Müze, Çengelhan Rahmi Koç Müzesi, MEB 75. Yıl Cumhuriyet Eğitim Müzesi, Türk İslam Eserleri Müzesi, Atatürk ve Kurtuluş Savaşı Müzesi, İstanbul Modern Sanat Müzesi, Avusturya Lentos Kunts Museum-Linz, Trabzon Müzeleri, Üniversite Sanat Müzeleri, Fransa Poitou - Charantes Bölgesi’ndeki Müzeler, Rahmi Koç Müzesi, Polis Müzeleri, Bursa Müzeleri, Ankara Resim ve Heykel Müzesi, Tokat Müzesi, Üniversite Müzeleri olduğu görülmektedir (İlhan,

2017). Yapılan literatür taraması sonucunda tez yazıldığı sırada tez konusuyla ilgili yapılmış bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı müzeler içerisinde 2018 yılında en çok ziyaret edilen müzeler şunlardır:

1.	İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi	3.004.620
2.	İstanbul Ayasofya Müzesi	2.922.037
3.	Konya Mevlana Müzesi	2.817.386
4.	Nevşehir Hacıbektaş Müzesi	443.160
5.	İstanbul Topkapı Sarayı - Harem Dairesi	421.780
6.	İstanbul Arkeoloji Müzeleri	378.675
7.	Antalya Aziz (St.) Nikolaos Müzesi	364.996
8.	Ankara Cumhuriyet Müzesi	353.727
9.	Gaziantep Zeugma Mozaik Müzesi	268.374
10.	Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi	253.795

Bu verilere bakıldığında en çok ziyaret edilen müzeler içerisinde zengin materyallere ve aynı zamanda orijinal pek çok dokümana sahip olmasına, hatta ücretsiz olmasına rağmen bazı müzelerin olmaması müze ziyaret alışkanlıklarını etkileyen faktörleri akla getirmektedir.

Müze ziyaret alışkanlıkları ve müze tercihlerini etkileyen faktörler üzerine yapılan araştırmada (Yıldız, Avcıkurt & Çolak, 2017) öğretmen adaylarının müze tercihlerinde; müzedeki materyalin ilgi çekici olmasının, bilet fiyatlarının makul seviyede olmasının ve müzenin gezme koşullarının rahat olmasının daha etkili olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmen adayları müze tercihinde en etkili bilgi kaynağını, müze mekanlarının film, dizi, roman ve hikayelerde kullanılması ve tatil rehberleri, turistik yayınlar olarak belirtmişlerdir. Diğer bir araştırma ise (Kırca, 2008) kişilerin müzeleri en çok arkadaşları ile ziyaret ettiklerini ortaya koymuştur. Diğer taraftan katılımcıların müze tercihlerini etkileyen faktörler olarak müze materyallerinin dikkat çekici olması, müzenin sosyal bir ortam sağlaması, indirimli bilet uygulaması gibi nedenler karşımıza çıkmaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığı verilerine göre Ankara'da ücretsiz müze sayısı oldukça azdır.

4. Jandarma Müzesi

Jandarma Müzesi, Jandarma Teşkilatının kuruluşundan günümüze kadar geçen süre içerisinde tarihi, sosyal, kültürel ve teknik gelişimini dönemler halinde yansıtmak; tarihimizdeki etkinliklerini, kahramanlıklarını, icra ettiği görevleri sergilemek; jandarma ile ilgili her türlü askeri kültür varlığını toplayarak koruma altına almak ve gelecek kuşaklara aktarmak amacıyla kurulmuştur. Müze 11.900 metrekare açık alan 3.660 metrekare kapalı alana sahiptir. 2005 yılında ikinci sınıf askeri müze olarak hizmete açılmış 2007 yılında birinci sınıf askeri müze statüsü kazanmıştır. 1839'dan günümüze Jandarma Teşkilâtının geçirdiği aşamalar ve bugün ulaştığı seviye Jandarma Müzesinde her yönüyle kronolojik olarak sergilenmektedir.

Çağdaş müzecilik anlayışına göre kurulan Jandarma Müzesi binasının zemin katında; Osmanlı Devleti Dönemi Sergi Salonu, birinci katında ise Cumhuriyet Dönemi Sergi Salonları yer almaktadır. Bu salonlarda; Jandarma Teşkilâtının tarihî gelişimi, silahlar, kıyafetler, fotoğraflar ve bilgi panolarıyla detaylı olarak anlatılmaktadır.

Ana sergi salonlarına ek olarak jandarma genel komutanlarına ait portreler ve komutanlara hediye olarak sunulan çeşitli malzemelerin sergilendiği Jandarma Genel Komutanları Salonu; Jandarma Şehitlerine ait fotoğraf ve kişisel eşyaların sergilendiği Jandarma Şehitleri Bölümü, geçmişten bugüne Jandarma ile ilgili dokümanların sergilendiği Belge Salonu ve Jandarma ile ilgili çeşitli yayınların mevcut olduğu Araştırma Salonu bulunmaktadır.

4.1 Giriş Katı

Giriş katında yer alan “Zaptiyeden Jandarmaya” adlı heykel, geçmiş dönem jandarmasıyla günümüz jandarmasını omuz omuza göstermektedir. Zaptiye, Türk Jandarmasının Osmanlı dönemindeki (1839-1879 yılları arasında) ismidir.

Zaptiye yüzbaşının elinde tuttuğu kanun kitabı, jandarmanın kanunların koruyucusu bir kanun ordusu olduğunu, jandarma yüzbaşının elinde tuttuğu Türk Bayrağı ise, Türk Ulusunun bağımsızlığını ve vatanın bölünmez bütünlüğünü vurgulamaktadır.

Heykelin karşısındaki balkon duvarında, “Anadolu Uygarlıkları, Türkiye Cumhuriyeti ve Jandarma” isimli rölyef, Jandarmanın, geçmişten günümüze tüm yurt genelinde sağladığı huzur ve güven temasını işlemektedir. Rölyefin orta kısmında; antik çağlardan günümüze

kadar yaşanan tarihsel gelişim içerisinde Anadolu Uygarlıkları, Jandarmanın adaleti, hukuka bağlılığı ile milletine, bayrağına ve sancağına olan sevgisi anlatılmaktadır. Sağ ve sol kısımlarda ise; jandarmanın iç güvenlik, emniyet ve asayiş görevleri tasvir edilmektedir.

Rölyefin her iki yanındaki duvarlarda alçı zemin üzerine kabartmalı olarak yazılan, Atatürk'ün Türk Ordusuna ve Türk Jandarmasına ithafen söylediği veciz sözler bulunmaktadır.

Giriş katının duvarlarında ATATÜRK'ün mareşal üniformalı yağlı boya resmi ile geçmiş ve günümüz jandarmasını anlatan yağlı boya resimler ve duvarların üst bölümlerinde ise jandarma teşkilatınca; kuruluşundan günümüze kullanılmış amblemler görülmektedir. Jandarmanın ilk amblemi olan şualı ay yıldız 1920'li yıllardan 1950'li yıllara kadar kullanılmıştır. 2010 yılında Jandarmayı tanıtıcı sınıf işareti olarak yaka işaretine raptedilen şualı ay yıldızdaki (5) ışın Atatürk'ün Jandarma ile ilgili veciz sözünden hareketle “Yurt Sevgisi, tevazu, fedakârlık, kahramanlık ve kanun ordusu” olarak anlamlandırılmıştır.

Osmanlı Devleti salonunda; Osmanlı İmparatorluğundan, Cumhuriyetin kuruluşuna kadar olan dönemde Jandarma Teşkilatının gelişimi anlatılmıştır.

Giriş bölümünden Osmanlı Devleti Dönemi Sergi Salonu geçişinde Osmanlı Devleti döneminde kolluk görevlilerinin mülki, adli ve askeri yönden bağlılığını temsil eden sırası ile sadrazam, kadı ve yeniçeri ağası gravürleri yer almaktadır. Jandarma tarihçesi yazılı ışıklı panonun yanında ise dönemin diğer kolluk görevlilerinin gravürleri yer almaktadır.

Osmanlı Devletinin kuruluşunda asayiş ile ilgili görevleri Yeniçeri Ocağının komutanı Yeniçeri Ağası ve ona bağlı olarak görev yapan kolluk amirleri yerine getirmişlerdir. Duvar vitrinlerinde bu görevlilere ait kıyafetler sergilenmektedir. Bu görevlilerden başlıcaları; Subaşı, Asesbaşı, Böcekbaşı ve Bostancıbaşı'dır. Vitrinlerde sergilenen diğer kıyafetler ise sırasıyla; Kuloğlu Başçuhadarı, Vezir Baştebdil Ağası, Falakacıbaşı, Topçubaşı, Başkarakullukçu, Karakullukçu, Cebeci Kolcusu ve Salma Çuhadarıdır. Bu bölümdeki ilk bilgi panosu “1876-1908 Yılları Arasında Zaptiye Teşkilâtının Kullandığı Kıyafetler ile Kol ve Yaka İşaretleri” ve “Zaptiye Üstün Hizmet Madalyası” hakkında bilgi vermektedir.

Masa vitrinlerinde ise Osmanlı Devleti döneminde kullanılmış çeşitli kesici ve delici silahlar ile ateşli silahlar sergilenmektedir. Duvarlardaki fotoğraflarda ise 1880 ve 1910 arasındaki yıllarda Osmanlı devletinin değişik yerlerinde görevli zaptiye birliklerine aittir.

İkinci bölüme geçişte sol taraftaki duvarda, Jandarma Dairesi reisleri ile 1914-1922 yılları arasında şehit düşen jandarma subaylarının temin edilebilen fotoğrafları yer almaktadır. Sağ taraftaki duvarda ise Birinci Dünya Savaşında jandarma subayı kıyafeti ile jandarma birliklerine ait fotoğraflar yer almaktadır. 1826 yılında II.Mahmud tarafından Yeniçeri Ocağı kaldırılmış ve yerine “Asakir-i Mansure-i Muhammediye” adında yeni bir ordu kurulmuştur. Duvar vitrinindeki ilk kıyafet bu orduda görevli yüzbaşı kıyafetidir.

1839 yılında kurulan zaptiye teşkilatı ise 1846 yılında Zaptiye Müşirliği adını almış ve tüm zaptiye birlikleri bu müşirliğe bağlanmıştır. Zaptiye Müşirliği 1879’da Jandarma Dairesi adını almıştır. Duvar vitrinlerinde yer alan kıyafetler bu dönem kıyafetleridir.

Duvar vitrinleri arasındaki ilk panoda Jandarma Teşkilatının 1839-1923 yılları arasındaki teşkilatlanma aşamaları; ikinci panoda Jandarma birliklerinin 1839-1923 yılları arasındaki konuşlanma durumu; son panoda ise Jandarma okullarının kısa tarihçeleri ve bu okulların geçmişte kullandığı ve halen kullanmakta olduğu okul binalarının fotoğrafları yer almaktadır.

Masa vitrinlerinde namludan doldurulan silahlardan; mekanizmalı silahlara uzanan süreçte, ateşli silahların gelişimi yansıtılmıştır.

Duvar vitrinlerinin sonunda yer alan 1915 yılından kalma, Mekteb-i Harbiye öğrencisi kıyafetinin ceket ve kalpağı, orijinaldir.

Osmanlı Devleti Dönemi Sergi Salonunun son bölümde yer alan fotoğraflarda Kurtuluş Savaşı döneminde jandarma faaliyetlerini gösteren fotoğraflar yer alır. 19 Ekim 1920 tarihinde San’a römorkörü ile İstanbul’u işgal kuvvetlerinden teslim almaya giden Albay Refet BELE komutasındaki jandarma birliği fotoğrafı bu bölümdedir.

4.2 Birinci Kat

Cumhuriyet Dönemi Salonunda; cumhuriyetin ilanından, günümüze kadar geçen dönemde, jandarmanın tarihi gelişimi anlatılmıştır. Duvar vitrinlerinde görülen ilk dört kıyafet; Jandarma Teşkilatında 1923-1949 yılları arasında giyilen kıyafetlerdir. Aynı vitrinin devamında Jandarma Teşkilatının 1950-1999 yılları arasında kullanmış olduğu başlıca kıyafetler yer almaktadır.

Cumhuriyet Salonunda yer alan ilk bilgi panosunda Kara Harp Okulu mezunu ilk jandarma subaylarının fotoğrafları ve çeşitli belgeler bulunmakta, devamındaki vitrinde ise günümüz

muavazzaf jandarma personeli 1 numaralı kıyafetleriyle görülmektedir. Cumhuriyet Dönemi Salonundaki ilk 5 masa vitrininde; Cumhuriyet Döneminde Jandarma Teşkilatınca kullanılan ve ele geçirilen silahlar, ilk balkonda ise ağır makinalı tüfekler sergilenmektedir. Salonun sağ tarafındaki fotoğraflarda Cumhuriyetin ilk yıllarında yurdumuzun değişik yerlerindeki birliklerde görev yapan jandarma personeli ile Ankara/Anıttepe Jandarma Subay Okulu ve mezunlarını gösteren fotoğraflar yer alır.

Cumhuriyet Salonunun ikinci panosunda Jandarma Teşkilatının 1924-1945 yılları arasındaki kuruluş ve konuşlanması harita üzerinde gösterilmiştir. Diğer bilgi panosunda; Osmanlıdan günümüze, Jandarma Teşkilatında kullanılan rütbelere ve işaretler tanıtılmaktadır. Bu panoların devamındaki duvar vitrinlerinde tören ve seremoni kıyafetleri ile jandarma asayiş kıyafetleri, eğitim kıyafetleri ve jandarma yelekleri sergilenmektedir.

Cumhuriyet salonunun orta kısmında yer alan ATATÜRK köşesinde; “Atatürk ve Jandarma” adlı rölyef bulunmaktadır. Rölyefin karşısında bulunan masa vitrinlerinde, ATATÜRK ile ilgili belgeler ve yayınlar sergilenmektedir. Rölyefin devamında yer alan duvar vitrininde ise Jandarma Özel Birlik kıyafetleri yer almaktadır.

Salondaki bir diğer bilgi panosunda ise Jandarma Teşkilatınca geçmişten günümüze kullanılan amblemler ve Jandarma personelinin kullandığı yaka işaretleri sergilenmektedir.

“Savaşlarda Jandarma” bölümünde ise Jandarma Teşkilatı tarafından Çanakkale Savaşı, Kurtuluş Savaşı ve Kıbrıs Barış harekâtında kullanılan kıyafetler ve malzemeler sergilenmekte; bölümün devamındaki panoda ise Kıbrıs Tarihi ile ilgili bilgiler bulunan bir pano bulunmaktadır.

Jandarmanın teknolojik gelişimini yansıtan duvar vitrinlerinde; sahra sıhhiye malzemeleri, olay yeri inceleme malzemeleri, dikimevi malzemeleri, eğitim öğretimde kullanılan malzemeler sergilenmektedir. Silahlar ve muhabere malzemelerini tanıtan bilgi panosu bu kısımdadır. Cumhuriyet Dönemi Sergi Salonundaki son duvar vitrininde foto film malzemeleri, telli ve telsiz muhabere araçları, silah üstü nişan sistemleri ve başarılı jandarma sporcularını tanıtan bilgi panosu ile sporcuların kazandıkları kupa ve madalyalardan örnekler sergilenmektedir.

Duvar vitrinlerinin sona erdiği bölümde; 2005 yılı itibariyle Jandarma Genel Komutanlığı karargâh binaları ile bağlı birliklerinin binalarının fotoğraflarının olduğu panolar yer almaktadır. Bu bölümün karşısında yer alan masa vitrinlerinde ise adli kolluk devriyesi

malzemeleri, inzibat aletleri ve geçmişten günümüze jandarma birliklerinde kullanılan su mataraları sergilenmektedir.

Cumhuriyet Dönemi Salonunda ikinci balkonda makaslı batarya dürbünü sergilenir. Devamındaki balkonda ise Jandarma tarafından kullanılan çeşitli devriye araçları ve devriye fotoğrafları yer almaktadır. Yine bu bölümde hava ve kara araçlarını tanıtan bilgi panosu yer alır.

Jandarma Genel Komutanları Salonunun duvarlarında; jandarma genel komutanlarının portre fotoğrafları kronolojik olarak sergilenmektedir. Portre fotoğrafların alt kısmında komutanların biyografileri yer alır. Cumhuriyet dönemi ilk Jandarma Genel Komutanı Albay Hurşit SÜEL'dir.

Bu bölümdeki masa vitrinlerinde ise yerli ve yabancı heyetler tarafından Jandarma Genel Komutanlarına sunulmuş çeşitli hediyeler sergilenmektedir. Bu salondaki silah vitrininde ise Jandarma Genel Komutanlarına ait olan ve kendileri tarafından Jandarma Müzesine hediye edilen silahlar sergilenmektedir.

Salon çıkışında yer alan ilk panoda; Jandarma Genel Komutanlığında kurmay başkanlığı yapmış generallerin fotoğrafları yer almaktadır. İkinci panoda ise Jandarma Teşkilatında görev yapmış ve halen görevde bulunan jandarma generallerinin fotoğrafları bulunmaktadır.

Jandarma Şehitleri Bölümünde; generalden ere, şehit düşmüş jandarma personelinin aileleri tarafından verilen kişisel eşyaları ve belgeler ile fotoğrafları bulunmaktadır. Şehit malzemeleri vitrininde sergilenmekte olan parçalanmış müzik aletleri, 1996 yılında Tunceli şehir merkezinde düzenlenen bayrak töreni esnasında gerçekleştirilen intihar bombacısı saldırısında şehit olan jandarma bandosu personelinin olay anında kullandığı müzik aletleridir. Jandarma Şehitleri Bölümündeki balkonlarda jandarma teşkilatında kullanılan GTT'ler ve 81 mm'lik havan silahı sergilenmektedir.

Salonun sonundaki panolarda şehitlerimiz ile ilgili basında yer alan haberler ve 1912 yılından bu yana Jandarma Teşkilâtı tarafından yayınlanan dergilerin zaman içinde geçirdiği aşamaları gösteren bilgi panosu yer almaktadır. Bu bölümdeki balkonda Jandarma teşkilâtında uzun yıllar boyunca kullanılmış tipo sistem baskı makinası sergilenmektedir.

Belge Salonu'nda;1857 yılından günümüze Jandarma Teşkilatı ile ilgili belgeler arasından seçilen; künye defterleri, istiklal madalyası beratları, maaş kartları, sicil belgeleri, jandarma okulları öğrenci kayıt defterleri ve uluslararası organizasyonlara katılım belgeleri gibi örnek belgeler masa vitrinlerinde sergilenmektedir.

Salonda bulunan ilk duvar vitrininde bulunan ahşap sandıkta ise Jandarma Teşkilatının 175'inci kuruluş yıl dönümü olan 14 Haziran 2014 tarihinde aktif görevde bulunan tüm jandarma generalleri ile “gönüllülük esasına göre” Jandarma Eğitim Komutanlığında görevli personel, kursiyer ve öğretmen adayları tarafından Jandarmanın 200'üncü kuruluş yıl dönümünde “nasıl bir jandarma teşkilatı görmek istediklerine yönelik dilek, temenni ve beklentilerini yazdıkları 3755 adet mektup muhafaza edilmektedir. Mektupların muhafaza edildiği sandık, Jandarma Teşkilatının 200'üncü kuruluş yıldönümü olan 14 Haziran 2039 tarihine kadar Jandarma Müzesinde sergilenecektir.

Duvar vitrinlerinde ise FIEP ve TAKM üyesi jandarma teşkilatlarının kıyafetleri yer almaktadır. Ayrıca lağvedilen jandarma birliklerine ait üç adet sancak yine bu salonda sergilenmektedir.

Jandarma Müzesi Araştırma Salonunda; jandarma ile ilgili kanun ve yönetmelikler, süreli yayınlar ve çeşitli kitaplar bulunmaktadır. Bu yayınlar sivil ve askeri araştırmacıların kullanımına açıktır.

Dinlenme salonu; jandarmayı tanıtıcı fotoğraflar ve İsviçre yapımı sarkaçlı saatin bulunduğu bu salon ziyaretçilerin ve araştırmacıların dinlenmesi için ayrılmıştır.

Müze çıkış güzergâhında ise; dost ülke jandarma genel komutanları veya direktörlerinin Jandarma Müzesini ziyaretlerini gösteren fotoğraflar yer almaktadır.

Müze açık sergi alanlarında Jandarma tarafından kullanılmış ve kullanılmaya devam eden hava ve kara araçları ile 105 mm'lik sahra topu sergilenmektedir.

Jandarmaya ilk hava aracı alım tarihi 1970 yılıdır. 1970'li yıllarda Jandarmaya hizmet eden tek motorlu uçak ve yine aynı yıllarda kullanılan helikopter sergilenmektedir. Müze çevresindeki açık alanlar çimlendirilmiş ve çeşitli peyzaj uygulamaları yapılmıştır.

4.3 Jandarma Şehitleri Anıtı

Jandarma Şehitleri Anıtı, Jandarmanın kurulduğu 1839 yılından günümüze kadar geçen dönem içerisinde; vatanımızın bölünmez bütünlüğü, milletimizin bağımsızlığı, birlik ve beraberliği ile huzur ve güvenliği için mücadele ederken şehit düşmüş Jandarma personelinin isim ve anılarını sonsuza dek yaşatmak amacıyla oluşturulmuş bir komplekstir. Burada isimleri yazılı kahramanlar, Osmanlı Devleti'nin son zamanlarındaki eşkıyalık olaylarında, 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşında, Balkan Savaşlarında, İstiklâl Savaşında, Cumhuriyetin kuruluş yıllarındaki ayaklanmalarda, 1974 yılı Kıbrıs Barış Harekâtında, İç Güvenlik Harekâtında, klasik emniyet ve asayiş hizmetlerinde hayatlarını kaybetmiş vatan evlatlarıdır.

Jandarma Şehitleri Anıtı; Merkezi Anıt, onun arka bölümünde yer alan Şehitleri Anma ve Sunum Binası ile stadyum yönünde bulunan Şehit Jandarma Generalleri anıtı olmak üzere üç kısımdan oluşmaktadır.

Merkezi Anıtta andezit taşlarla kaplı yükselen orta kaide; Türk Ulusunun sadelik ve yüceliğini, kaide üzerindeki bronz bayrak ve ATATÜRK maskı; ULUS-BAYRAK-ATATÜRK birlikteliğini, silahlı ve teçhizatlı jandarma komando askeri; jandarmanın vatani ve milletini her türlü iç ve dış tehlikeden koruma konusundaki kararlılığını, aslan ise Türk Ulusu'nun, Türk Ordusu'nun ve o'nun ayrılmaz bir parçası olan Türk Jandarmasının kudretini ve cesaretini ifade etmektedir.

Orta kaidede görünen mermer tabletlerden; sağ ve sol yandakinde, Türkiye Cumhuriyeti devletinin kurucusu ve Ebedî Başkomutanımız Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK'e ait veciz sözler yer alırken, kaide üzerinde ise bir jandarma komando erinin şehit olmadan bir kaç saat önce yazdığı ve mektupla ailesine gönderdiği "Jandarma Olmak Onurumdur" adlı şiir yer almaktadır. Hemen üzerinde ise halen kullanılan Jandarma amblemi bulunmaktadır.

Sağ ve sol tarafta görülen (477) adet tablet üzerine; jandarmanın kuruluşundan bu güne kadar geçen dönemde şehit düşmüş, (10.473) Jandarma personelinin şehadet tarihi ile isim ve kimlik bilgileri yazılmıştır.

Şehitleri Anma ve Sunum Binası, kalabalık grupların ve engellilerin ziyaretlerine imkân verecek tarzda; bir koridor, bir anma odası ve bir sunum odasından oluşmaktadır. Şehitleri Anma ve Sunum Binasının koridorunda, Jandarmanın kahramanlığı ile ilgili heykeller bulunmaktadır. Ayrıca, koridor duvarlarına asılmış kara kalem tablolar da ki ana tema, şehitlik kavramının kutsallığıdır.

Koridordaki (4) adet dokunmatik ekran ve sunum odasındaki perde üzerinde Jandarma şehitlerinin ayrıntılı biyografik bilgileri görülebilmektedir. Ayrıca dokunmatik ekran ve perde üzerinde, şehitlere ait elde edilebilen her türlü fotoğraf, video kaydı, mektup ve şiirlerin yanında; şehitlerin isimlerinin verildiği çeşitli bina, lojman, sokak ve caddelerin görüntüleri de izlenebilmektedir.

Anma Odasında; şehitlerin kendi el yazıları ile yazmış oldukları şiir ve mektuplar ile fotoğrafı temin edilebilen ve iyi durumda olanlardan (3576) şehit fotoğrafı ışıklı panolarda sergilenmektedir. Ayrıca beş şehit Jandarma generalinin biyografik bilgileri de bulunmaktadır.

Bu odada ayrıca, gök kubbe görüntüsü verilmiş tavan, tavan üzerinde işlenmiş yağlı boya Türk bayrağı, zemindeki bir masa üzerine yerleştirilmiş Türkiye haritası bulunmaktadır.

Şehit Jandarma Generalleri anıtının görülmekte olan kısmında jandarmanın görevlerini anlatan bir rölyef yer almaktadır. Ön yüzünde ise beş şehit generalin büstleri ve biyografileri bulunmaktadır. Ortadaki büst, 1993 yılında uçağının düşmesi sonucu şehit düşen 32'nci Jandarma Genel Komutanı Org. Eşref BİTLİS'e aittir. Onun hemen sağ ve solunda yer alan iki büst; emekli olduktan sonra terörle mücadele kapsamındaki görevlerinden dolayı 1991 yılında uğradıkları suikast sonucu şehit düşen E.Korg. Hulusi SAYIN ve E.Korg. İsmail SELEN'e, sağ ve sol baştaki büstler ise 1991 yılında Adana'da makam aracına düzenlenen suikast sonucu şehit düşen Tuğg. Temel CİNGÖZ ile 1993 yılında terörle mücadele esnasında çatışmada şehit düşen Tuğg. Bahtiyar AYDIN'a aittir.

BÖLÜM 3

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, evren ve örnekleme, veri toplama araçları, elde edilen verilerin çözümlenmesinde kullanılacak yöntem ve teknikler belirtilmiştir.

1. Araştırmanın Deseni

Müzelerin eğitim amaçlı kullanımı kapsamında aday tarih öğretmenlerinin Jandarma Müzesi ile ilgili görüşlerinin araştırıldığı bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmayı, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel bilgi toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlamak mümkündür. Başka bir deyişle nitel araştırma, teori oluşturmayı temel alan bir anlayışla sosyal olguları bağlı bulundukları çevre içerisinde araştırmayı ve anlamayı ön plana alan bir yaklaşımdır (Yıldırım, 1999, s.10). Nitel araştırmanın en önemli bileşenini “nitel veri” oluşturmaktadır. Nitel veri, belirli amaçlar doğrultusunda, doğal ortamda, gözlem ve görüşme gibi çeşitli teknikler yoluyla elde edilen ve kişilerin olaylara ilişkin algı ve düşüncelerini içeren her türlü bilgidir (Leech & Onwuegbuzie, 2007, s. 558). Bu haliyle nitel verinin nicel araştırmalarda yapıldığı gibi sayılara indirgenmesi amaçlanmaz. Nitel veri ile araştırmacı, araştırılan konu hakkında okuyucuya betimsel ve gerçekçi bir resim sunmayı amaçlamaktadır. Bu nedenle nitel verinin ayrıntılı ve belirli bir derinliğe sahip olması büyük önem taşımaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2003, s. 169).

2. Çalışma Grubu

Katılımcılar Ankara’da bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesi tarih öğretmenliği bölümünün 5. sınıfında eğitim gören 18 öğretmen adayından oluşmaktadır. Katılımcılardan 8’i kadın 10’u erkektir. Katılımcıların isimlerinin saklı tutulması için kodlama yapılmıştır. Örneğin, ÖE2 kodu, erkek öğretmen adayları içerisinde ikinci sırada yer alan öğretmen adayını temsil etmektedir, ÖK7 ise, kadın öğretmen adayları içerisinde yedinci sırada yer alan öğretmen adayını temsil etmektedir. Öğretmen adaylarının tamamı Ankara merkezde ikamet etmektedir. Bu öğretmen adaylarının büyük bir kısmı farklı illerden Ankara’ya üniversite eğitimi için gelmişlerdir. Katılımcıların seçiminde gönüllülük dikkate alınmıştır.

3. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunda 12 adet soru yer almaktadır. Bu sorular şu şekildedir:

- Cinsiyetiniz
- Daha önce müze ziyaretinde bulundunuz mu? Hangi müzeleri ziyaret ettiniz?
- Jandarma Müzesinin fiziki yapısı ile ilgili görüşleriniz nelerdir?
- Jandarma Müzesinde en çok hangi bölümleri beğendiniz? Neden?
- Jandarma Müzesi tarih dersinde hangi konuların öğretiminde kullanılabilir?
- Jandarma Müzesini diğer müzelerden ayıran özellikler nelerdir?
- Tarih öğretiminde müze kullanımı ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?
- Müze ziyareti size nasıl bir deneyim kazandırdı?
- Müze ziyareti sırasında neler hissettiniz?
- Jandarma Müzesini ziyaret etmeniz size kalıcı öğrenme açısından ne tür katkılar sağladı?
- Bir müzeye gezi düzenlemenin zorlukları hakkında neler düşünüyorsunuz?
- Müze ziyareti sırasında yapılan etkinlikler hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
- Bu etkinliklerden sonra müze eğitimi hakkında neler öğrendiniz?

Veri toplama aracının güvenilirliğinin belirlenmesinde araştırmacı üçgenlemesi kullanılmıştır. Veri toplama aracında yer alan bu sorular için ikisi tarih eğitimi uzmanı, bir tanesi sosyal bilgiler eğitimi uzmanı olan üç farklı uzmandan görüş alınmıştır.

4. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde betimsel analiz kullanılmıştır. Betimsel analiz, çeşitli veri toplama teknikleri ile elde edilmiş verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasını içeren betimsel tarama bir nitel veri analiz türüdür. Bu analiz türünde araştırmacı görüştüğü ya da gözlemiş olduğu bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtabilmek amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verebilmektedir. Betimsel analiz dört aşamada gerçekleşmektedir. Birinci aşamada araştırmacı araştırma sorularından, araştırmanın kavramsal çerçevesinden ya da görüşme ve gözlemlerde yer alan boyutlardan hareket ederek veri analizi için bir çerçeve oluşturur. Böylece verilerin hangi temalar altında düzenleneceği ve sunulacağı belirlenmiş olur. Ardından, araştırmacı daha önce oluşturmuş olduğu çerçeveye dayalı olarak verileri okur ve düzenler. Bu süreçte verilerin anlamlı ve mantıklı bir biçimde bir araya getirilmesi önem taşımaktadır. Bu aşamadan sonra araştırmacı düzenlemiş olduğu verileri tanımlar. Bunun için gerekli yerlerde doğrudan alıntılara da başvurmak zorunda kalabilir. Bu sürecin sonunda araştırmacı tanımlamış olduğu bulguları açıklar, ilişkilendirir ve anlamlandırır. Araştırmacı bu aşamada ayrıca yapmış olduğu yorumları daha da güçlendirmek için bulgular arasındaki neden sonuç ilişkilerini açıklar ve ihtiyaç duyulması durumunda farklı olgular arasında karşılaştırma yapar (Yıldırım & Şimşek, 2003, s. 172).

5. Süreç

Çalışma grubunda yer alan öğretmen adaylarının müze ziyaretleri için bir devlet üniversitesinin tarih öğretmenliği son sınıf öğrencilerinden oluşan bir grup gönüllülük esasına göre seçilmiştir. Gezi için özel bir servis ayarlanmış, bu gezinin çalışma grubuna herhangi bir maliyeti olmamıştır.

Planlanan gezi öncesi gruba müzelerin eğitim amaçlı kullanımı ve Jandarma Müzesi hakkında bilgilendirme yapılmış, bu bilgilendirme için Jandarma müzesine ait konferans salonu kullanılmıştır. Ardından müze gezisine başlanmıştır. Rehber eşliğinde yapılan müze gezisinin ardından gruba daha önceden hazırlığı yapılmış Zaman Kapsülü-Dün Bugün Yarın Ara-bul ve Nesne İncelemesi etkinlikleri yaptırılmıştır.

Zaman Kapsülü Çalışması: Eğitici katılımcılara bazı nesneleri gelecek kuşaklara aktarmak için bir zaman kapsülü hazırlanacağını söyler. Kısa bir tartışmanın ardından eğitici, katılımcılara farklı tarihlere ait çeşitli nesneler gösterir. Bu nesnelerin kullanım alanları,

hangi amaçla ve ne zaman kullanılmış olabilecekleri grupça tartışılır. Tartışmanın sonunda eğitimci katılımcılardan zaman kapsülüne yerleştirmek için bu nesnelerden 3 tanesini seçmelerini ve bu nesneyi neden seçtiklerine ilişkin gerekçelerini “dün - bugün - yarın” adlı çizelgeye yazmalarını ister. “Zaman Kapsülü” etkinliğinin amacı, yaratıcı düşünce ve hayal gücünü geliştirmek ve eski eserleri koruma ve yaşatma bilinci oluşturmaktır (İlhan vd., 2011). Bu etkinlikte, “Dün, Bugün Yarın Çizelgesi” çalışma yaprağı olarak kullanılmıştır. Bu etkinlik grupla ya da bireysel olarak yaptırılabilir, bu araştırmada grup etkinliği tercih edilmiştir. Grup üyelerinin iş birliği içinde çalışmaları, dayanışma içinde olmaları amaçlanmıştır. Aynı zamanda farklı becerilere (yazma, çizme, sözlü iletişim becerisi vb.) sahip grup üyelerinin bu etkinlikte bu becerilerini kullanmalarına olanak sağlanmıştır.

Ara bul etkinliği için müze içerisinde seçilen bir nesneye ilişkin resimlerden ve sorulardan oluşan kağıttır. Katılımcılardan bu nesneyi bulup, kağıtta yer alan nesneye ait soruları cevaplaması istenmektedir.

Nesne (obje) inceleme etkinliğinde ise katılımcılardan müze içerisinde kendileri tarafından seçilen bir nesne hakkında yöneltilen soruları cevaplamaları istenmektedir. “Nesne İnceleme” etkinliğinin amacı ise, katılımcıların müzedeki nesneleri daha detaylı incelemelerini sağlamaktır. Bireysel gerçekleştirilen bir etkinliktir. Katılımcıların, bireysel olarak müzedeki nesnelerden birini seçmeleri ve o nesne hakkında detaylı inceleme yapmalarına dayanan bir etkinliktir. Nesnenin, türü, özel nitelikleri, kullanımı, değeri ve yapıldığı zamanla ilgili teknoloji hakkında ayrıntılı bilgiler edinmeye yönelik bir etkinliktir. Ayrıca katılımcının neden bu nesneyi seçtiğine yönelik bir sorunun yer alması, katılımcının kişisel ilgi, merak ve beğenisini ortaya koymasını amaçlamaktadır (Erol-Şahin & Yeşilbursa, 2018).

“Zaman Kapsülü- Dün, Bugün, Yarın Çizelgesi” ve “Ara bul” etkinliği için İlhan, Artar, Okvuran ve Karadeniz (2011) tarafından hazırlanan “Müze Eğitimi Etkinlik Kitabı”ndan yararlanılmıştır. “Nesne İnceleme” etkinliği ise Yeşilbursa ve Erol-Şahin tarafından geliştirilmiştir.

Bu etkinlikler için katılımcılar 5 gruba ayrılmış dün-bugün-yarın çizelgesi ile bir nesne, bir belge bir pano ve bir fotoğraftan oluşan Ara- Bul etkinliği yaptırılmıştır. Nesne incelemesi ise katılımcıların tamamına hangi nesneyi seçeceklerinin sonuçları araştırma için verisel açıdan önem arz ettiğinden bireysel olarak yaptırılmıştır.

Etkinliklerin bitiminden sonra müzenin dinlenme salonunda katılımcılarla sohbet edilmiştir. Dinlenme ve ikram molasının ardından gruba hazırlanan anket soruları yöneltilmiş ve bunları cevaplamaları istenmiştir. Gezinin sona ermesinden sonra katılımcılar ayarlanan özel servisle fakülteye dönmüşlerdir.

BÖLÜM 4

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerine yönelik elde edilen sonuçlar ve yorumlarına yer verilmiştir.

1. Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum

Daha önce müze ziyaretinde bulundunuz mu? Hangi müzeleri ziyaret ettiniz? Sorusuna öğretmen adaylarının tamamı evet cevabını vermiştir. Öğretmen adaylarının daha önce ziyaret ettiği müzeler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1

Katılımcıların Ziyaret Ettikleri Müzeler

Daha önce müze ziyaretinde bulundunuz mu? Hangi müzeleri ziyaret ettiniz?	
ÖK1	I. Meclis, Anıtkabir, Göreme Açık Hava Müzesi
ÖK2	İstanbul, Ankara, Muğla, Eskişehir ve Nevşehir’de çeşitli müzeler
ÖK3	Ankara, İstanbul, Erzurum ve Muğla’daki çoğu müze
ÖK4	Topkapı Sarayı, Mevlana müzesi, Etnografya, Resim Heykel, Bursa Hünkar köşkü, PTT Pul Müzesi, İstanbul 1453 Panorama Kurucu Meclis ve Cumhuriyet müzesi
ÖK5	Etnografya, Resim Heykel, I ve II. Meclis, Anadolu Medeniyetleri, Tabiat Tarihi Müzeleri
ÖK6	Etnografya, Kamil Koç, İzmir Efes, Çeşme Kale ve Müzesi, Alanya Kalesi ve Müzesi, Pamukkale Traverten Müzesi
ÖK7	Etnografya, Resim Heykel, Anıtkabir, Anadolu Medeniyetler, PTT Pul Müzesi, MTA Tabiat Tarihi, Vakıf Eserleri, Gordion, Divriği Ulu Cami
ÖK8	Etnografya, Resim Heykel, I ve II. Meclis, MTA Tabiat Varlıkları, Anıtkabir müzesi
ÖE1	Anadolu Medeniyetleri, Anıtkabir, Rahmi Koç Müzesi, Arkeoloji ve Sanat Müzesi
ÖE2	Rahmi Koç Müzesi, Kurtuluş Müzesi, Gazi Üniversitesi Resim Heykel Müzesi
ÖE3	Ankara Ulus civarı tüm müzeler, Bursa şehir merkezi tüm müzeler
ÖE4	Etnografya, Resim Heykel, Anıtkabir, PTT Pul Müzesi, Türk Hava Kurumu Müzesi MTA Tabiat Tarihi, I. Meclis Kurtuluş Savaşı Müzesi
ÖE5	Anıtkabir, Anadolu Medeniyetler Müzesi, Etnografya Müzesi, I. Meclis

ÖE6	Kurtuluş Savaşı Müzesi, Rahmi Koç Müzesi, Arkeoloji Müzesi, MEB Müzesi, Niğde Müzesi, Resim Heykel Müzesi, Jandarma Müzesi (Şuan)
ÖE7	Gazi Resim Heykel Müzesi, Rahmi Koç Müzesi, Kurtuluş Savaşı Müzesi
ÖE8	Polonya Austwchiz kampı müzesi,
ÖE9	Anıtkabir, Anadolu Medeniyetler Müzesi,
ÖE10	Anadolu Medeniyetleri, I. Meclis, Göreme Açık Hava Müzesi, Alanya İlçe Müzesi

Tablo 1 incelendiğinde öğretmen adaylarının tamamı birden fazla müzeyi ziyaret etmiştir. Bu durum birçok sebepten kaynaklanabilir. Öğretmen adayları öğrenim gördükleri bölümün etkisi ile alanlarına yönelik bilgilerini arttırmak için müze ziyaretine önem vermiş olabilecekleri gibi müzelerin eğitimde kullanılmasına yönelik anlayışta meydana gelen değişiklik sebebiyle üniversitede seçmeli ders olarak okutulan müze eğitimi dersinden etkilenmiş olabilirler. Daha önce farklı müzeleri gezme imkânı olan öğretmen adayları Jandarma müzesini değerlendirirken deneyimlerinden yararlanma imkânına sahip olacaklardır. Bu durum araştırmanın sonuçları açısından önemlidir.

Cevaplara bakıldığında öğretmen adaylarının en çok ziyaret ettikleri müzeler Etnografya, I. Meclis, Anadolu Medeniyetleri ve Resim Heykel müzeleridir. Verilen cevaplarda Ankara ili dışındaki müzeler de yer almaktadır.

Kültür ve Turizm Bakanlığının internet sayfasındaki verilere göre öğretmen adayları tarafından ziyaret edilen müzelerin büyük çoğunluğu ücret karşılığı ziyaret edilebilen müzelerdir. Jandarma Müzesini ziyaret etmek için herhangi bir ücret talep edilmemektedir.

Ayrıca öğretmen adaylarının verdiği cevaplara göre ziyaret ettikleri müzeler çeşitlilik göstermekle birlikte, daha önce ziyaret ettikleri müzeler içerisinde askeri müze niteliği taşıyan müze bulunmamaktadır. Bu açıdan bakıldığında da öğretmen adayları ilk kez bir askeri müzeyi ziyaret etme fırsatı bulmuşlardır.

2. İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum

Bu araştırma sorusu kapsamında katılımcılara beş farklı soru sorulmuştur. Bu sorulara verilen cevapların analizi aşağıda ayrıntılı olarak verilmiştir.

2.1. Katılımcıların Jandarma Müzesinin Fiziki Yapısı İle İlgili Görüşleri

Öğretmen adaylarına ikinci olarak Jandarma Müzesinin fiziki yapısı ile ilgili görüşleriniz nelerdir? Sorusu yöneltmiştir. Öğretmen adaylarının bu soruya verdiği cevaplar Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

Katılımcıların Jandarma Müzesinin Fiziki Yapısı İle İlgili Görüşleri

Jandarma Müzesinin fiziki yapısı ile ilgili görüşleriniz nelerdir?	
ÖK1	Gayet güzel ferah geniş, gezi açısından kalabalık gruplara uygun, ışıklandırması iyi
ÖK2	Kalabalık gruplara uygun değil, binanın genel şekli açısından çekici bir bina değil
ÖK3	Fiziki olarak uygun koşullarda, yazma eserlerin muhafazası ve hava ortamı mevcut, öğrenci grupları için uygun bir ortam
ÖK4	Fiziki açıdan güzel tasarlanmış, ışıklandırma sisteminde düzenlemeler yapılması gerekiyor, çerçeve içindeki bazı evraklar ışık yansımalarından dolayı okunamıyor.
ÖK5	Fiziki yapısı gayet uygun, ışıklandırmalar çok fazla
ÖK6	Fiziki yapıda ışıklandırma çok fazla
ÖK7	Işıklandırma hususunda problemleri olduğunu düşünüyorum, ışıklar parlak, ışıklar sadece eserleri vurgulayacak şekilde ayarlanabilir
ÖK8	Bir düzen hâkim, ürünler bir düzen içinde yerleştirilmiş, ışıklandırmasında sorun var, çok parlama yapıyor, bazı ürünleri seçmek zorlaşıyor
ÖE1	Güzel, şehrin dışında sakin bir muhit
ÖE2	Fiziki yapısı bakımından güzel bir yere kurulmuş, mekân bakımından çok etkili
ÖE3	-
ÖE4	Bina yapısını çok beğendim, ziyaretçileri belli bir noktadan başlamak üzere pratik bir şekilde gezebilmesi amaçlanmış, eserlerin konumu birbiriyle uyumlu
ÖE5	Fiziki şartlar olarak gayet düzenli, ışık ve ısıtma olarak oldukça iyi
ÖE6	Çok hoş beğendim her şey yerli yerinde, rehberimiz çok iyi, ortam olarak duygu yüklü
ÖE7	Işıklandırma ve konumlandırma gayet yeterli, yerli ve yabancı turistler için görsel animasyon ve ses sistemi olabilirdi
ÖE8	Genel olarak iyi aydınlatma biraz daha iyi olabilirdi
ÖE9	-
ÖE10	Fiziki yapı kalabalık gruplar için uygun değil, sunum salonu küçük fakat iç aydınlatması gayet güzel

Öğretmen adayları Jandarma müzesinin fiziki yapısı ile ilgili binanın şeklini, konumunu, havalandırma sistemini, materyallerin sergilenme biçimini ve müzenin yönlendirme durumunu beğenmişlerdir. Müzenin fiziki yapısında en çok bahsedilen konu müze içerisindeki ışıklandırma sistemidir. Bazı öğretmen adayları (ÖK4, ÖK5, ÖK6, ÖK7, ÖK8, ÖE8) ışıklandırma açısından sorunlar olduğundan, özellikle ışıklandırmanın fazla olmasından parlama yaptığı ve yazma eserleri seçmekte zorlandıklarından bahsetmişlerdir. Bazı öğretmen adayları ise (ÖK1, ÖE5, ÖE7, ÖE8, ÖE10) ışıklandırma sistemini yeterli ve iyi seviyede bulmuşlardır.

Müzenin fiziki yapısı ile ilgili ikinci konu mekân olarak kalabalık gruplara uygunluğudur. Bu konuda da bazı öğretmen adayları (ÖK1, ÖK3) gruplara uygunluğundan bahsederken bazıları (ÖK2, ÖE10) uygun olmadığını ifade etmiştir. Öğretmen adayları müzeyi fiziki

olarak değerlendirirken ilerde bir okul gezisi düzenlenmesi durumunda kalabalık gruplarla yaşanabilecek sorunlar açısından da değerlendirdiği görülmektedir.

Müze içerisindeki düzen ve yönlendirme sistemi öğretmen adayları tarafından beğenilmiştir. Kırıcı'nın (2010) belirttiği gibi “insan için hareket etme ihtiyacının ve yön bulma eyleminin en temel içgüdü olduğu gerçeğiyle, müze mekânının tasarlanmasında öncelikle bu güdülerin dikkate alınarak karşılanması önemli hale gelmektedir”. Bu açıdan bir öğretmen adayının “ziyaretçileri belli bir noktadan başlamak üzere pratik bir şekilde gezebilmesi amaçlanmış, eserlerin konumu birbiriyle uyumlu” ifadesi müzenin iyi tasarlanmış bir yönlendirmeye sahip olduğunu göstermektedir.

Bir başka öğretmen adayı ise “yerli ve yabancı turistler için görsel animasyon ve ses sistemi olabilirdi” ifadesi ile müzelerin teknolojik gelişmelere yabancı kalamayacağını vurgulamıştır. Ayrıca müzenin bulunduğu konum bir öğretmen adayı tarafından “güzel bir muhit” olarak tanımlanmıştır.

2.2. Katılımcıların Jandarma Müzesinde En Çok Beğendikleri Bölümler ile İlgili Görüşleri

Jandarma Müzesinde en çok hangi bölümleri beğendiniz? Neden? Sorusuna öğretmen adaylarının verdiği cevaplar Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3

Katılımcıların Jandarma Müzesinde En Çok Beğendikleri Bölümler

Jandarma Müzesinde en çok hangi bölümleri beğendiniz?	
ÖK1	Kahraman şehitlere ayrılan bölümü, diğer ülke üniformalarının olduğu bölümü
ÖK2	Silahların sergilendiği bölüm, Silahlar orijinal ve güzel muhafaza edilmiş
ÖK3	Şehitlere ayrılan bölüm, Vatana hizmet edenlerin unutulmadığını gösterdiği için
ÖK4	Şehit askerlere ait bölüm, Bendeki vatan millet sevgisinin katlanarak arttığını hissettim ve şehit mektupları yazılan şiirler beni çok etkiledi
ÖK5	Şehitler ve onların tanıtıldığı bölüm, Vatani nasıl sahiplendiğimizi anlatıyor, insanı derinden etkiliyor
ÖK6	Osmanlı dönemindeki araçlar ve gereçler, daha eski olduğu için ilgimi çekti
ÖK7	Geçmişten günümüze değişen askeri kıyafetler, kıyafetlerin zamanın ruhunu yansıttığını düşünüyorum. 2039’da açılacak kutuda çok heyecan verici
ÖK8	Kıyafetler, kılıçlar, hediyelik eşyaların olduğu bölüm
ÖE1	Şehitlerin olduğu bölüm, hüznü vermekle birlikte gurur vericiydi
ÖE2	Osmanlı dönemindeki askeri kıyafetleri beğendim, okuduğumuz tarih kitaplarında gözümüzde canlandırdığımız askeri kişilerin kıyafetlerini gerçekte görmek beni çok etkiledi
ÖE3	I. Dünya Savaşı ve öncesindeki silah modellerinin olduğu yer
ÖE4	Silahların olduğu vitrinleri beğendim, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemine ait silahlar ilgimi çekti, ziyarete katılarak silahları görebildiğim için mutlu oldum

ÖE5	Şehitlere ayrılan bölümü, Ayrıca kurum geçmişinin anlatıldığı Osmanlı bölümü oldukça güzel
ÖE6	Geçmişten günümüze kadar olan güvenlikten sorumlu kurumların kıyafetleri
ÖE7	Osmanlı dönemi kılıçlarının sergilendiği ve eski jandarma kıyafetlerinin sergilendiği bölüm, çünkü günümüzde kullanımda olan eşyalarla karşılaştırmak çok önemli tarihi açıdan ders niteliğinde
ÖE8	Silahların olduğu bölüm tabancalara olan ilgimden dolayı
ÖE9	Silahların olduğu bölüm silahların gerçek ve savaşlarda kullanılmış olması
ÖE10	Şehit Jandarmaların özel eşyalarının bulunduğu bölüm, yaşanmışlık hatıralar ruhumu derinden etkiledi

Tablo 3'e bakıldığında öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu (ÖK1, ÖK3, ÖK4, ÖK5, ÖE1, ÖE10) şehitler bölümünü beğenmişlerdir. Şehitler bölümünü beğenme nedeni olarak bu bölümün insan ruhunda bıraktığı izlerden bahsetmektedirler. Ayrıca şehitler bölümünü beğendiğini ifade eden öğretmen adaylarının vatan millet sevgisi, şehitlere gösterilen saygı hürmet ve vefa gibi duygulardan bahsettikleri görülmektedir. Yani Jandarma Müzesinde bulunan kahraman şehitlere ayrılmış bölüm, ziyaret eden insanların duygusal alanlarına hitap etmektedir ve duyuşsal alana yönelik öğrenmelerin başarılı bir örneğidir.

Bazı öğretmen adayları ise (ÖK2, ÖE3, ÖE4, ÖE8, ÖE9) silahların sergilendiği bölümü beğendiklerini ifade etmişlerdir. Müzede yer alan silahların tamamı orijinaldir. Jandarma müzesi aynı zamanda ülkemizin sayılı silah müzeleri içerisinde yer almaktadır. Neden bu bölümü beğendikleri sorusuna “silahlara ilgi duyduğunu” ifade eden öğretmen adayından da anlaşıldığı üzere insanları ilgi alanları, beğeni tercihlerini etkilemektedir. Ayrıca silahlar bölümünü beğendiğini ifade eden öğretmen adaylarının çoğunun erkek olması cinsiyetin tercihleri belirlemedeki etkisini göstermektedir.

En çok beğendiği bölümü askeri kıyafetler, uniformalar olarak cevaplayan (ÖK7, ÖK8, ÖE2, ÖE6, ÖE7) öğretmen adayları ise müzeye genel olarak hakim olan ve mekânsal olarak daha çok alana yayılmış olan kıyafetlerden etkilenmişlerdir. Mekânsal olarak daha geniş alana kaplayan öğeler dikkat çekmekle birlikte duygusal olarak insanı etkileyen öğelerin önüne geçememiştir.

ÖK1 kodlu öğretmen adayının verdiği “diğer ülke uniformalarının olduğu bölümü” cevabı dikkat çekicidir. Jandarma müzesinde FİEP ve TAKM üyesi jandarma teşkilatlarının kıyafetleri yer almaktadır. Öğretmen adayı, dünyada jandarma teşkilatı bulunan ülkelere ait kıyafetleri gösteren böyle bir bölümün olmasından etkilenmiş görünmektedir.

2.3. Katılımcıların Jandarma Müzesinin Öğretimde Kullanılabileceğini Düşündükleri Tarih Konuları İle İlgili Görüşleri

Katılımcılara yöneltilen Jandarma Müzesi tarih derslerinde hangi konuların öğretiminde kullanılabılır? Sorusuna cevaben öğretmen adayları Jandarma Müzesinin tarih öğretiminde pek çok konunun öğretiminde kullanılabileceğini belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının verdiği cevaplar Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4

Katılımcıların Jandarma Müzesinin Öğretimde Kullanılabileceğini Düşündükleri Tarih Konuları

Jandarma Müzesinde tarih derslerinde hangi konuların öğretiminde kullanılabılır?	
ÖK1	Osmanlı Tarihi, Islahatlar, II. Mahmut, Kıbrıs Barış Harekâtı
ÖK2	Tanzimat Dönemi, Milli Mücadele Yılları, Kıbrıs Barış Harekâtı
ÖK3	Osmanlı Tarihi Kültür Medeniyet Konusu II. Mahmut Islahatları, Kıbrıs Barış Harekâtı
ÖK4	II. Mahmut Dönemi Askeri Düzenlemeler, Osmanlı Askeri Yapısı, Metehan ve Türk Ordusu, Cumhuriyet Dönemi Askeri Yapı
ÖK5	Osmanlı Askeri Yapısı, Cumhuriyetin İlk Yılları, Metehan ve Rütbe Eğitimi
ÖK6	Osmanlı Döneminde Askeri Yapı,
ÖK7	I. ve II Dünya Savaşı, Bilim Tarihi, Islahat Döneminde Yapılan Askeri Düzenlemeler
ÖK8	Osmanlı Yenileşme dönemi, kolluk kuvvetlerinin kuruluşu, Cumhuriyet dönemi askeri faaliyetlerin değişimi
ÖE1	Osmanlı yenileşme süreci
ÖE2	-
ÖE3	I. Dünya Savaşının nedenlerinden silahlanma yarışı, Osmanlı Islahat hareketleri
ÖE4	I. Dünya Savaşında kullanılan silahlar, Osmanlı askeri silahları, personel kılık kıyafetleri
ÖE5	Osmanlı Tarihinde askerlik, modernleşme hareketleri, II. Mahmut, Cumhuriyet dönemi
ÖE6	Kronolojik sınıflama becerisi tarihi bulunduğu zamanın koşullarına göre değerlendirilmesi, ülkemizin nasıl kazanıldığı, milliyetçilik duygularının güçlendirilmesi
ÖE7	Günümüzde ve Geçmişte Yapılan Savaşlarda kullanılan silahlar, kılıçlar, üniformalar, beratlar ve anlamlarıyla örnekleriyle işlenmesi ve karşılaştırılması
ÖE8	II. Mahmut, Kıbrıs Barış Harekâtı, Tanzimat Dönemi
ÖE9	Tarih bilimine giriş, Osmanlı yenileşme tarihi
ÖE10	Osmanlı tarihinde kolluk kuvvetleri ve askeri birlikler, I. ve II. Dünya Savaşları

Tablo 4 incelendiğinde öğretmen adayları tarafından belirtilen tarih öğretiminde Jandarma Müzesinin kullanılabileceği düşünülen konular; Osmanlı Yenileşme Dönemi (Tanzimat ve Islahat Dönemi, II. Mahmut dönemi) Osmanlıda Askeri Yapı, I. ve II. Dünya Savaşları, Kıbrıs Barış Harekâtı, Türk Ordusu, Milli Mücadele, Cumhuriyet Dönemi gibi geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır.

Bu açıdan bakıldığında öğretmen adayları, Jandarma Müzesinin eğitimde kullanım alanının oldukça geniş olduğunu dile getirmişlerdir. Araştırmaya katılan katılımcıların Tarih Öğretmenliği son sınıf öğrencileri olması nedeniyle (tarih öğretiminin neredeyse tamamını bildikleri kabul edildiğinde) Jandarma müzesinin tarih öğretiminde pek çok konuda kullanılabileceğini ifade etmeleri dikkat çekicidir. Verilen cevaplar tarih öğretiminde Jandarma Müzesini işlevsel olarak kullanılabileceğini göstermektedir.

2.4. Katılımcıların Jandarma Müzesini Diğer Müzelerden Ayıran Özellikleri İle İlgili Görüşleri

Jandarma Müzesini diğer müzelerden ayıran özellikler nelerdir? Sorusuna öğretmen adaylarının verdiği cevaplar Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5

Katılımcıların Jandarma Müzesini Diğer Müzelerden Ayıran Özelliklerine Yönelik Görüşleri

Jandarma Müzesini diğer müzelerden ayıran özellikler nelerdir?	
ÖK1	Orijinal eşyaları görmek, devletin askeri tarihini yine jandarmanın kendi yerinde görmek
ÖK2	Askeri açıdan çok fazla orijinal esere sahip olması, tarihi teçhizat ve kıyafetleri içermesi
ÖK3	Askeriyenin halkla bütünleşmesi
ÖK4	Diğer müzelere göre daha canlı, Türk ordusundaki yapıyı burada çok güzel gördüm
ÖK5	Jandarmanın tüm tarihini ve değişimi anlatıyor, barış zamanları ve işleyişini içine alıyor
ÖK6	Jandarmanın tüm tarihini geçmiş ve günümüzle ilgili bağlantıyı daha rahat kurabilme, kullanılan eşyaların canlı olması
ÖK7	Günümüze yakın ve birinci elden kişilere ait eşyaların bulunması
ÖK8	-
ÖE1	Kolluk kuvvetleri elemanları hakkında doyurucu bilgi vermesi
ÖE2	Tarihi nesnelerin ve askeri kıyafetlerin diğer müzelere nazaran daha çok gerçeği yaşatması
ÖE3	Modern bir müze olması

ÖE4	Çok düzenli temiz pratik bir ortama sahiptir, rehberimiz çok sevecen samimi ve alanına hâkim
ÖE5	Mekân olarak sakin, birebir orijinal malzemeler kullanılmış olması
ÖE6	Askeri argümanların yoğunlukta olması, milli duyguları kamçılması
ÖE7	Birçok farklı materyalden oluşması, kronolojik sıraya dayanması
ÖE8	Askeri açıdan evrak kıyafet silah ve haberleşme açısından birçok detayın bulunması
ÖE9	-
ÖE10	Askeri kaynakların sergilendiği bir müze olması

Öğretmen adayları tarafından bu soruya verilen cevaplar incelendiğinde Jandarma Müzesi ile ilgili; sergilenen ürünlerin orijinal ve çeşitli olması, diğer müzelere göre daha canlı, düzenli, temiz ve bakımlı olması vurgulanmıştır. Müzenin belli bir kronoloji ile düzenlenmiş olması öğretmen adaylarında zamanda yolculuk yapıyor hissi oluşturmuştur. Öğretmen adayları bu sayede geçmişle günümüz arasında daha kolay bağlantı kurduklarını ifade etmişlerdir. Bu durum müzenin geçmişle günümüz arasında bağlantı kurma işlevini sağladığını göstermektedir.

Farklılık olarak vurgulanan diğer bir konu müzedeki materyal sayısının zenginliği ve orijinalliğidir. Öğretmen adayları orijinal belgelere daha çok ilgi göstermişlerdir. Orijinal eserleri görmek öğretmen adaylarının müzeye olan ilgisini arttırmıştır.

ÖK1 kodlu öğretmen adayı müzenin diğer müzelerden ayrılan yönlerini “*Devletin Askeri tarihini yine Jandarmanın kendi yerinde görmek*” olarak ifade ederken tarihi geçmişe sahip kurumların kendine ait müzelerinin olduğu, ancak bazı kurum müzelerinin bilinirliğinin halen zayıf olduğunu vurgulamaktadır.

ÖK3 kodlu öğretmen adayı ise “*Askeriyenin halkla bütünleşmesi*” şeklindeki ifadesi ile askeri müze niteliğindeki müzelerin halka açık müzeler olduğunun pek de bilinmediğini ortaya koymaktadır. Bu ifadelerden anlaşılan; öğretmen adayları bu gezi düzenlenmeden önce askeri nitelik taşıyan bir müzeyi görmedikleri gibi askeri müzeler hakkında net bir bilgiye de sahip değillerdir.

2.5. Katılımcıların Jandarma Müzesini Ziyaretinin Kalıcı Öğrenmeye Katkıları İle İlgili Görüşleri

Çağdaş eğitim anlayışına göre müzenin; kişileri düşünmeye zorlayan, gözlem yaptırarak ilişkiler kurduran, kişiye bilgisini geliştirme yolları öğretene, bu bilgileri karşılaştırma alışkanlığı kazandıran, karşıtlıkları gösterir belli bir yorumla sonuca ulaştıran bireyde gözlem, yaratıcılık, mantık, hayal gücü ve beğeni duygusunun oluşmasına ve gelişmesine katkıda bulunan ve doğru tarih bilinci edindiren yerler olması gerektiği ifade edilmektedir. Bu kapsamda “Jandarma müzesini ziyaret etmeniz size kalıcı öğrenme açısından ne tür katkılar sağladı?” sorusuna öğretmen adaylarının verdiği cevaplar Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6

Katılımcıların Jandarma Müzesini Ziyaretinin Kalıcı Öğrenmeye Katkıları İle İlgili Görüşleri

Jandarma müzesini ziyaret etmeniz size kalıcı öğrenme açısından ne tür katkılar sağladı?	
ÖK1	Jandarmanın Osmanlıdan günümüze gelişimini, kıyafetler silahlar araçlar ekipmanlar sayesinde daha iyi anlamış oldum, kalıcı bir öğrenme oldu
ÖK2	Birçok silahın orijinalini görmüş ve öğrenmiş oldum, orijinal belgeler okuma fırsatı yakaladım
ÖK3	Kullanılan teçhizat hakkında somut bilgiler edindik
ÖK4	Öğrencilerin I. Dünya savaşının çıkma nedenlerini etkili bir biçimde öğrenebilme imkanı vardır.
ÖK5	Tarihle ilgili karanlık noktaları aydınlatılabilir
ÖK6	Rol oynama etkinliği düzenlenebilir yada müzeden sonra gördükleri şeyle ilgili bir şeyler yazılması daha sonra o sorular tekrar sorulabilir
ÖK7	Geçmişten günümüze askeri sistem değişikliği ve teknolojik gelişimin görülmesi açısından kendim ve ilerde de öğrenciler için oldukça faydalı buldum
ÖK8	Osmanlıdan günümüze askeri alanda yapılan yeniliğin somut bir göstergesi olması açısından önemli
ÖE1	İlk bombalı terör eyleminin 01.07.1996 da Tunceli’de gerçekleştiği, Kıbrıs çıkartmasında jandarmanın giydiği üniforma bilgisine sahip oldum
ÖE2	Kalıcı öğrenme olarak görsellik ne kadar fazlaysa öğrenme o kadar kalıcıdır, kıyafetler, silahlar kişisel eşyalar yani somut öğelerin öğrenmeyi kolaylaştırması bende kalıcılığı arttırdı
ÖE3	I. Dünya Savaşında Ferdinand’ın öldürüldüğü silahı bir daha unutmayacağım, nesneleri bizzat kendim gördüğüm için son derece kalıcı oldu
ÖE4	Kullanılan silahların şekli, fiziki yapısı hafızama ver etti, özellikle tüfek tarzı silahların tahminimden daha uzun bir namluya sahip olduğunu gördüm

ÖE5	Bana en büyük katkısı öğretmen olduğumda öğrencilerimi getirebileceğim nitelikli bir müze tanımam oldu
ÖE6	Geçmişten günümüze kıyafet türleri unutamayacağım kalıcı bir etki sağladı
ÖE7	Materyalleri somut olarak incelemek görsel hafızamda kalıcı olmasını sağladı
ÖE8	Bir çok aletin orijinalini görmüş oldum
ÖE9	-
ÖE10	Tarih derslerimizde sadece sözel olarak bahsettiğimiz unsurları, yakından görerek görsellikle birleştirdim

Tablo 6 incelendiğinde öğretmen adayları tarafından verilen cevaplar bu durumu destekler niteliktedir. Öğretmen adayları ÖK1, ÖK2, ÖK3, ÖE2, ÖE4, ÖE6, ÖE7 orijinal kıyafet, silah, belge ve araçları görmenin, bu materyalleri incelemenin hafızalarında kalıcı bir etki oluşturduğunu ifade etmişlerdir.

Verilen diğer cevaplara bakıldığında gezi sırasında silahlar bölümü anlatılırken I. Dünya Savaşının çıkış nedenleri ile bağlantılı olarak Ferdinand'ın öldürüldüğü silah hakkında anlatılan hikâye ve bu silaha ait özelliklerin anlatılması, öğretmen adaylarını çok etkilemiştir. Hafızalarında soyut olan bilgileri somutlaştırma fırsatı bulmuşlar; ÖK4 ve ÖE3 kodlu öğretmen adayları bu konuyu cevaplarına taşımışlardır. Bu durum göstermektedir ki müze gezisi sırasında ziyaretçilere müze materyalleri hakkında anlatılan bilgiler ve hikâyeler kalıcı öğrenmeye büyük katkı sağlamaktadır.

ÖE1 kodlu öğretmen adayı “İlk bombalı terör eyleminin 01.07.1996 da Tunceli’de gerçekleştiği, Kıbrıs çıkartmasında jandarmanın giydiği üniforma bilgisine sahip oldum” cümlesi yine bu konuyla ilgili rehberimiz tarafından anlatılan bilgilerin kalıcılığı ile ilgilidir. Verilen cevaplar incelendiğinde müze ziyaretinin kalıcı öğrenme açısından faydalı olduğu anlaşılmaktadır.

3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum

Bu araştırma sorusunda katılımcılara tarih öğretiminde müze kullanımına yönelik görüşleri sorulmuştur.

Tarih öğretiminde müze kullanımı ile ilgili düşünceleriniz nelerdir? Sorusuna öğretmen adaylarının tamamı tarih öğretiminde müze kullanımının fayda ve önemini ortaya koyan ifadeler kullanmıştır. Bu kapsamda tarih öğretiminde müze kullanımının kalıcı öğrenmeyi sağladığını ÖK1, ÖK4, ÖK7, ÖE5 kodlu öğretmen adayları ifade ederken, birden fazla

duyu organına hitap ederek soyut kavramları somutlaştırdığını ÖK2, ÖK3,ÖK6, ÖK8, ÖE4, ÖE7, ÖE10 kodlu öğretmen adayları belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarından gelen kalıcı öğrenme, detaylı öğrenme gibi ifadeler öğretimde ders dışı etkinliklerin kullanılmasının faydalı olduğu fikrini destekler durumdadır. Öğretmen adaylarının verdiği cevaplar Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7

Katılımcıların Tarih Öğretiminde Müze Kullanımına İlişkin Görüşleri

Tarih öğretiminde müze kullanımı ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?	
ÖK1	Tarih öğretiminde müze kullanımı çok önemlidir. Öğretilenlerin kalıcılığı ancak bu şekilde sağlanabilir, öğretilenlere ilgiyi arttırır, kalıcılığı sağlar, gerçekte ilişkilendirmeyi sağlar
ÖK2	Müzeler birinci elden kaynakların öğrencilere aktarılmasını sağlayan en temel yerlerdir. Tarih geçmişe dönük bir bilgi olduğundan oldukça soyuttur, öğrenciler bilgileri somutlaştırmak için oldukça önemli bir yerdir
ÖK3	Tarih öğretiminde müze kullanımı kesinlikle öğretilmelidir. Soyut kavramları somutlama konusunda oldukça iyidir
ÖK4	Tarih öğretiminde öğrenilen bilgilerin canlı ve kalıcı olmasına yardımcı olur, tarih konularının aslında sıkıcı değil yaşamın, geçmişin izleri olduğunun fark edilmesi açısından önemlidir
ÖK5	Türkiye’deki müzelerin eğitimde kullanımı yetersiz, 10 ve 11. Sınıfların eğitiminde faydalı olacaktır
ÖK6	İşlenen dersle ilgili somut fikirlerin elde edilmesidir
ÖK7	Müze kullanımı öğrencilerin ders konularını somutlaştırabilmesi için gereklidir, öğrenmenin kalıcılığı açısından etkilidir, öğrencilerde genel kültürü geliştirir, geçmişe gerçeklik katar
ÖK8	Müze kullanımı öğrencilere yararlıdır, öğrenciler ilgili dönemlere bakış açılarını genişletir, fikir sahibi olurlar, somut örnekler sunar, öğrencilerin geçmişe yolculuk etmelerini sağlar
ÖE1	Öğretim programı içerisinde ders ile ilişkilendirildiğinde faydalı olmaktadır
ÖE2	Tarih öğretiminde müze kullanımı, öğrencileri aktif olarak müzeye götürmek önemlidir
ÖE3	En iyi öğrenme yaparak yaşayarak öğrenme sonra da gözleme dayalı öğrenmedir. Özellikle yaşayan müzelere yapılan geziler öğrenciler üzerinde çok etkilidir.
ÖE4	Analiz, sentez ve değerlendirme olarak geçen üst düzey biliş yöneltir, birden fazla duyu organına hitap etmektedir.
ÖE5	Bir şeyi on kere söylemektense bir kere gösterilmesi daha kalıcı öğrenme sağlar, tarih öğretiminin en önemli destekçisidir
ÖE6	Fotoğraflarla yazılarla anlatılmaya çalışılan konular daha çok duyu organına hitap ettiği için daha etkilidir
ÖE7	Müze kullanımı görsel, dokunsal ve işitsel hafızaya etki eder anlaşılmayı kolaylaştırır, geçmişle bağ kurulur ve kronolojik sırayla somut anlamda karşılaştırma sağlar

- ÖE8 İlk elden kaynakları öğrenci inceleme fırsatı bulur
- ÖE9 Görsel olarak öğrenen öğrenciler için çok önemlidir
- ÖE10 Öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirmesi açısından önemlidir, öğrenciler için tarih konuları soyut olmaktan çıkar
-

Öğretmen adayları tarih öğretiminde müzelerin daha etkin olarak kullanılması gerektiği fikrindedirler. Denizli ve arkadaşlarına (2006) göre, müzelerin örgün ve yaşam boyu eğitim sürecindeki etkinliği, müzelerin görsel, işitsel ve sözel niteliğinin yanı sıra, yaşantıya dayalı öğrenim özelliğinden kaynaklanmaktadır. ÖE9 kodlu öğretmen adayının “*görsel olarak öğrenen öğrenciler için çok önemlidir*”, ÖE7 kodlu öğretmen adayının “*Müze kullanımı görsel, dokunsal ve işitsel hafızaya etki eder anlaşılmayı kolaylaştırır*” ÖE4 kodlu öğretmen adayının ise “*.....birden fazla duyu organına hitap etmektedir*” ifadesi de bu durumu destekler niteliktedir.

Bu bakımdan plânlı hazırlanan bir müze gezisi, uzun süreli yaşantıların oluşmasına zemin hazırlarken bazı kazanımların öğrencide oluşmasını kolaylaştırır. Müzeden destek olarak elde edilen kalıcı öğrenme, birey açısından olduğu kadar toplumlar açısından da önem taşır. Kendi kültürünü ve bir başka kültürü kalıcı olarak öğrenen, aralarındaki ilişkiyi kavrayan bireyler, yaşadığı toplumun ve diğer toplumların değerlerini anlayabilirler. Müzeler, bireylerin birbirlerini anlama sürecinde anlama becerisini olumlu yönlendirebilmede, toplumlar arasında uyum ve karşılıklı hoşgörü yaklaşımını sergileyebilmede önemli rol oynarlar. Müzeler insanları doğrudan ilgilendiren ekonomi, kültür, eğitim, politika, bilim, sanat, turizm gibi birçok alanda etkili bir araç olarak yerini korumaktadır. Örneğin bireyi ve buna bağlı olarak toplumu ilgilendiren her alanda, sadece okula bağlı kalmadan müzelerden de destek alınarak gerçekleştirilen öğrenmenin, genel eğitim bütünlüğü içerisinde etkili öğrenmeyi sağladığı görülmüştür (Mercin, 2015, s. 158).

4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum

4.1. Katılımcıların Müze Ziyaretinde Kazandıkları Deneyimler İle İlgili Görüşleri

Geleneksel müzelerin yerini alan yeni müze anlayışında sadece bilgiyi sağlamak değil aynı zamanda ziyaretçilere deneyim yaşatmaya imkân sağlayacak ortamlar oluşturmak önem taşımaktadır. Müzeler, yerel halk ve turistler için sosyalleşme açısından olanaklar sağlayan yerlerdir. Bu açıdan sosyal hayata hitap eden; dinlenme ve eğlenme mekânları, alışveriş

olanakları, parklar, oyun salonları gibi ürünlerin bulunduğu müzelere talep de her geçen gün artmaktadır (Kervankiran, 2014, s.351). Bu kapsamda katılımcıların müze ziyareti sonrası kazandıkları deneyimleri tespit etmek amacıyla sorulan Müze ziyareti size nasıl bir deneyim kazandırdı? sorusuna öğretmen adaylarının verdiği cevaplar Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8

Katılımcıların Müze Ziyaretinde Kazandıkları Deneyimler

Müze ziyareti size nasıl bir deneyim kazandırdı?	
ÖK1	Jandarmanın kullandığı ekipmanları daha yakından tanıdım, bilinçlendim
ÖK2	İlerde mesleğimi icra ederken öğrencilerimi getirebileceğim bir müze daha olduğunu gördüm
ÖK3	Müzede rehber öğretmenimiz sayesinde bilinçli bir ziyaret gerçekleştirdik
ÖK4	Müze ziyareti ile dönemin şartlarını daha iyi gördüm, bu vatanın jeopolitik önemini ve sonuna kadar savunulması gerektiğini en içten hissettim
ÖK5	Dönemin sosyo-ekonomik-kültürel yapısı ve silahlarla ilgili bilgi sahibi olduk
ÖK6	Eskilerde kullanılan malzemeler ve günümüzde kullanılan teknolojik malzemelerin karşılaştırılması
ÖK7	-
ÖK8	Müze içinde bulunan malzemeler beni duygulandırdı, aynı zamanda dikkatimi çekti, özellikle teşkilatın geçmişte kullandığı makinelerin kronolojik gelişimini görmek güzeldi
ÖE1	Geçmişimizin bugünü yansıttığını bir kez daha hatırlattı
ÖE2	Müze ziyareti bana bilmediğim görmediğim yeni nesnelerin tarihi maneviyatını kazandırdı
ÖE3	Sürekli müze ziyaretinin keyifli bir şey olduğunu söyleyip çok fazla müze gezmediğimi fark ettirdi, böyle bir müzeyi gezdiğim için çok mutlu oldum
ÖE4	Osmanlı ve Cumhuriyet dönemine ait silahları ve askeri kılık kıyafetleri görmek çok önemli bir deneyim olmuştur
ÖE5	İlgili olduğum konular hakkında orijinal ürünleri görmemi sağladı ve beni mutlu etti
ÖE6	Çok güzel bir deneyimdi, ilk kez bu türde böyle bir müze gezdim
ÖE7	Eski Türk silahlarının isimlerini öğrenme fırsatı buldum, eskiden kolluk güçlerinin uniformalarının şeklini görmüş oldum
ÖE8	Jandarma ile askerin farkı, şayet bir gün öğretmen olursam öğrencilerimi getirebileceğim bir müze
ÖE9	Osmanlıdan günümüze kolluk kuvvetlerinin değişimini gördüm
ÖE10	Tarih öğretmeni olarak gördüğüm unsurları eğitim ile nasıl bağdaştırdım sorusu üzerinde durdum, Kendi gelişimim açısından faydalı olduğunu düşünüyorum, birçok belgeyi yakından görme şansım oldu

Tablo 8 incelendiğinde öğretmen adayları kazandıkları deneyim ile ilgili pek çok farklı husus üzerinde durmuşlardır. Öğretmen adaylarının müze ziyareti sonrası kazandıkları deneyim ile ilgili olarak “görmek, bilinçlenmek, bilgi sahibi olmak” şeklinde bilişsel alan ifadeleri kullanmışlardır. Bu açıdan bakıldığında müze öğretmen adaylarının özellikle Osmanlı ve Cumhuriyet dönemine ait silah ve kıyafetleri, kullanılan diğer ekipmanları, kronolojik olarak sunulan görseller sayesinde teknolojik alandaki gelişmeleri deneyimlemelerine olanak sağlamıştır.

Diğer taraftan duyuşsal farkındalık, insanların öğrenirken nasıl hissettikleri ve nasıl duyumsadıklarının farkında olması ile yakından ilişkili bir kavramdır. Bilişsel farkındalığın tanımında yer alan ne öğrendiğinin farkında olarak öğrenme, öğrenmeyi öğrenme ve zihnin düşünme dili; duyuşsal boyutta bireyin neyi nasıl hissederek öğrendiğini işaret etmektedir.

Bazı öğretmen adayları (ÖK4, ÖK8, ÖE2, ÖE3, ÖE5) yaşadıkları deneyim ile ilgili “mutlu oldum, maneviyatımı arttırdı, uygulandım, en içten hissettim” gibi duyuşsal alan ifadeleri kullanmışlardır.

Öğretmen adaylarından bazıları kazandıkları deneyimle ilgili olarak “*ilerde öğrencilerini getirebilecekleri bir müze keşfettiklerini, ilk defa böyle bir müzeyi gezdiğini*” ifade etmektedirler. Buradan yola çıkarak öğretmen adaylarının müze ziyareti neticesinde hem bilişsel hem duyuşsal alana yönelik kazanımlar elde ettikleri anlaşılmaktadır.

4.2. Katılımcıların Müze Ziyareti Sırasında Hissettikleri İle İlgili Görüşleri

Müze ziyareti sırasında neler hissettiniz? Sorusuna öğretmen adaylarının verdiği cevaplar Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9

Katılımcıların Müze Gezisi Sırasındaki Hisleri

Müze gezisi sırasında neler hissettiniz?	
ÖK1	Şehitlerimize ait bölümde çok duygulandım ve minnettar hissettim, jandarmanın tarihi gelişimini öğrenmek benim için oldukça eğiticiydi
ÖK2	Şehitlere ait eşyalarının olduğu kısmı gezerken oldukça duygulandım, mutluluk ve hüznü aynı anda yaşadım
ÖK3	Şehitler bölümünde duygulandım, Atatürk’ün müze bölümü etkileyiciydi
ÖK4	Gezi sırasında bir milletin tarih içerisinde var olma çabasını gördüm ve vatanın kıymetini bir kez daha anladım
ÖK5	Duygulandım ayrıca başka insanların duygularına ortak oldum

ÖK6	Yoğun duygular içinde kaldım Tanzimat döneminde kullanılan kıyafetler günümüzdeki askeri kıyafetlere hızlı geçiş yapılmış
ÖK7	İlgi çekici ve heyecan vericiydi
ÖK8	Hem duygulandım özellikle şehitlerimizle ilgili bölümde hem de gururlandım
ÖE1	Gurur, hüznün, geleceğe umutla bakmak
ÖE2	Gezi sırasında geçmişin maneviyatı gözümün önünden geçti ve o dönemin zorluklarının günümüze kadar gelmiş ve geçmiş yaşantılarının nasıl olduğunu fark ettim
ÖE3	Şehitlerle ilgili bölümde duygusal açıdan çok büyük bir yoğunluk yaşadım, silahların olduğu bölüm beni çok mutlu etti
ÖE4	Rehberimiz çok iyi ilgilendiği ve çok iyi bir gezi yaptırdığı için hiç sıkılmadım, ziyaretimden dolayı memnun oldum
ÖE5	Gezi genel olarak ilgi çekiciydi, şehitler için hazırlanan bölüm beni çok duygulandırdı
ÖE6	Çok duygulandım, bazı eski silahlar ve telefon gibi aletlere şaşırdım, heyecanlandım
ÖE7	Vatan sevgisi ve toprağın namus olduğu, hiçbir suretle terk edilemeyeceğini gerekirse vatan uğruna şehit düşmenin gururunu hissettim
ÖE8	Şehitlere ait eşyalardan aşırı derecede duygulandım
ÖE9	Bir an için geçmişe gittiğimi hissettim
ÖE10	Kendi ürettiğimiz silahları görünce gurur duydum, şehitlerin özel eşyaları beni duygulandırdı

Tablo 9 incelendiğinde müze gezisi sırasında öğretmen adayları kişisel duygular ve durumsal duygular olarak kategorize edebileceğimiz iki tür duygudan bahsetmektedirler. Kişisel duygu, katılımcının etkinlik yapılırken bireysel olarak ne hissettiği ile alakalıdır. (Erol-Şahin&Yeşilbursa,2018) Öğretmen adayları yaşadıkları kişisel duyguları duygulandım (ÖK1, ÖK2, ÖK3, ÖK5, ÖK6, ÖK8, ÖE3, ÖE5, ÖE8, ÖE10), gururlandım (ÖK8,ÖE1,ÖE7, ÖE10) mutlu oldum (ÖE3, ÖK2), heyecanlandım (ÖE6,ÖK7), hüznlendim ÖK2, ÖE1) şeklinde ifade etmişlerdir. Durumsal duygu ise, o anki durumu (geziyi) nasıl bulduğu ile ilgili duygusudur. Öğretmen adayları durumsal duygu olarak ilgi çekici (ÖE5, ÖK7), etkileyici (ÖK3) eğitici (ÖK1) ifadelerini kullanmışlardır.

ÖK4 ve ÖE7 kodlu öğretmen adayları yukarda izah edilen duygulardan farklı olarak vatan sevgisi üzerine hislerini açıklamışlardır. Buradan anlaşılacağı üzere Jandarma Müzesi ziyaretçilerinde değerler eğitimi alanında da bir farkındalık oluşturmuştur.

4.3. Katılımcıların Müzeye Gezi Düzenlememin Zorlukları Hakkındaki Görüşleri

Müzeye gezi düzenlemenin zorlukları hakkında neler düşünüyorsunuz? Sorusuna öğretmen adaylarının verdiği cevaplar Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10

Katılımcıların Müzeye Gezi Düzenlemenin Zorlukları Hakkındaki Görüşleri

Müzeye gezi düzenlemenin zorlukları hakkında neler düşünüyorsunuz?	
ÖK1	Müzeye gezi düzenlemek kalabalık gruplarla ulaşım açısından sorun yaratabilir, askeri yerlere izin problem
ÖK2	Yer oldukça uzak ve askeriye olduğu için izin problemi yaşanabilir
ÖK3	Prosedür zorlayıcı, öğrencileri toplamak zorlayıcı ama yine de gezi her zaman yapılmalı
ÖK4	Öğrencilerin bir arada tutulması zor olabilir
ÖK5	Öğrencileri disiplin içinde tutmak
ÖK6	Plan ve program içinde yapılması ve güvenlik içinde olması
ÖK7	İzin alma süreci en fazla düşündüren zorluklardan, diğer yandan öğrencileri disiplin içinde tutabilmek de önemli
ÖK8	Kalabalık gruplar olunca dinleme sıkıntı oluyor, hızlı geçişler olabiliyor, rehberin iyi organize etmesi gerekir, bölümleri çok hızlı geçmemeli
ÖE1	Vaktin bol ve uygun olmamasının yarattığı sıkıntılar
ÖE2	En önemli zorluk organizasyon güçlüğü
ÖE3	Öğrencileri toplamakta zorluk yaşanabilir, bazı müzeler uzak olduğu için katılım az olabilir
ÖE4	Herkesin katılımını sağlamak zor olur, maliyet gerektirirse öğrenci katılımı istenilen seviyede olmayabilir, öğrencilere etkili bir rehberlik hizmeti verilmez ise öğrenciler için iyi bir aktivite yerine sıkıldıkları bir işkenceye dönüşebilir
ÖE5	En önemli zorluk insanların müzeye olan bakış açıları olarak görüyorum, aksi halde gezi için devlet çok imkan sağlar
ÖE6	En büyük zorluğu okuldan otobüs tahsis etmek olabilir
ÖE7	Tek zorluk ilginin olmaması ve sorumluluk alınmaması
ÖE8	-
ÖE9	-
ÖE10	Prosedürler ve izin safhası öğrenci gruplarını zorlamaktadır

Müzeler öğrencilere yaparak yaşayarak öğrenme ortamı sunmakta, böylelikle bilimden sanata, kültürden tarihe kadar çeşitli disiplinlerde biriktirilen tüm değerleri öğrencilerin içselleştirmelerini kolaylaştırmaktadır (Sungur & Bülbül 2019). Ancak bir müze gezisi düzenlemenin pek çok zorlukları vardır. Bu konuda öğretmen adayları tarafından birçok zorluktan bahsedilmiştir. Öğretmen adayları tarafından en çok ifade edilen zorluk geziye katılacak öğrencilerin toplanması (ÖE3, ÖE4) ve öğrencileri belli bir disiplininde tutmak (ÖK4, ÖK5, ÖK7) olarak ifade edilmiştir.

Verilen cevaplarda diğer bir zorluk ise gezinin planlanması ve gerekli prosedürler olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğretmen adayları ÖK3, ÖK6, ÖK7, ÖE2, ÖE10 müze gezileri ile ilgili planlama, prosedür ve gerekli izinlerin alınması aşamasında yaşanan zorluklardan bahsetmişlerdir. Gerçekten de müze gezileri ile ilgili olarak yapılan tüm iyileştirmelere imzalanan protokollere rağmen özellikle öğrenci gruplarına yönelik yapılacak gezilerde izlenecek prosedür oldukça zorlayıcıdır.

Öğretmen adayları müze gezisi sırasında kalabalık gruplar olduğunda dinleme ve öğrenme sorunları olabileceğini de dile getirmişlerdir. Müze gezisi öncesinde iyi bir plan yapılmaz ise öğrencilerin ilgilerinde azalma olacak, müzede öğrenme eyleminin gerçekleşmesi zorlaşacaktır. Bu açıdan müzelerde verilen rehberlik hizmeti büyük önem taşımaktadır. İyi bir rehber müzeye dair olumlu algının oluşturulması için oldukça önemlidir.

İfade edilen bir diğer zorluk Jandarma Müzesinin askeri bir kışla içinde bulunmasından ve askeri müze statüsünden kaynaklanacağı düşünülen kışlaya giriş ve izin konusudur. Bu konuda öğretmen adaylarının ön yargıları olduğu bir gerçektir. Zira sanıldığı gibi aksine Jandarma Müzesi izin işlemleri en kolay müzelerden biridir. Müze gezisinde karşılaşılabilecek ulaşım sorunu da öğretmen adayları tarafından ifade edilmiştir.

4.4. Katılımcıların Müze Ziyareti Sırasındaki Etkinlikler Hakkındaki Görüşleri

Müze gezisi denilince insanın aklına tek sıra halinde öğrencilerin materyallerin önünden bakarak geçtikleri bir tablo gelmektedir. Halbuki bu şekilde gerçekleştirilen bir müze gezisinin ziyaretçiye kazandıracağı kazanım oldukça azdır. Artık müze ziyaretleri sırasında belli bir plan dahilinde pek çok etkinlik yapılmaktadır. Jandarma Müzesine gerçekleştirilen bu gezi sırasında da öğretme adaylarına üç farklı etkinlik yaptırılmıştır. Müzeye ziyareti sırasında yapılan etkinlikler hakkındaki görüşleriniz nelerdir? Sorusuna öğretmen adaylarının verdiği cevaplar Tablo 11 de sunulmuştur.

Tablo 11

Katılımcıların Müze Ziyareti Sırasındaki Etkinlikler Hakkındaki Görüşleri

Müze gezi sırasında yapılan etkinlikler hakkındaki görüşleriniz nelerdir?	
ÖK1	Etkinlik amacına uygundur, geziyi daha kalıcı hale getirdi
ÖK2	Etkinlikler gayet eğlenceli, öğrencileri müzeye katıcı olmuştur
ÖK3	Müzenin amaç ve hizmetini ifade etmektedir, gezilen görülen yerler ile ilgili kalıcı olmasına hizmet etmiştir
ÖK4	Oldukça kalıcı öğrenmeler sağladı
ÖK5	Düzeni biraz dağınık daha nizami olabilir
ÖK6	Müze ile ilgili somut görseller daha kalıcı ve etkili olmuştur, yapılan etkinliği beğendik
ÖK7	Kalıcı öğrenmeye katkı sağlayan, öğrenciyi aktif kılan eğlenceli etkinliklerdi
ÖK8	Müzede sergilenen birçok ürün tarihi bir materyal olarak kullanılabilir, tarih eğitiminde bu materyallerden yararlanılabilir
ÖE1	Faydalı, genel kültürü geliştirici
ÖE2	Rehber çok güzel anlattı, yapılan anketler verimliliği arttırıcı bir etki sağladı
ÖE3	Kalıcı öğrenmeler sağlamak açısından önemlidir, öğrencilerin dikkatini ve isteklerini öğrenmek açısından önemlidir
ÖE4	Etkinlikten dolayı mutlu oldum, hiç sıkılmadım, tekrar gelmeyi isterim, silahları görmek haklarında bir şeyler öğrenmiş olmak güzel
ÖE5	Müze etkinlikleri ne şartta olursa olsun eğitimin bir parçası olmalıdır
ÖE6	Müze sonundaki anketleri müze akıbeti açısından verimli ve yapıcı görüyorum
ÖE7	Bir rehber eşliğinde detaylı anlatım yapılması işitsel hafızamızda da bir yer oluşturdu
ÖE8	Etkinlikler mevcut görseller ile yapıldığında daha kalıcı oldu
ÖE9	Çok güzel fevkaladenin fevkinde
ÖE10	Yapılan etkinlikler ile bilgiler kalıcı hale geldi ve eğlenceli bir müze gezisi geçirmemize katkı sağladı, amaca uygun etkinlikler müze gezisini anlamlı hale getirdi

Öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu (ÖK1,ÖK2, ÖK3, ÖK4, ÖK6, ÖK7, ÖE3, ÖE8, ÖE10) etkinliklerin amacına uygun olarak kalıcı öğrenmeye katkı sağladığı görüşündedir. Öğretmen adayları etkinlikler ile ilgili “faydalı, eğlenceli, verimli, çok güzel, beğendim, mutlu oldum” gibi ifadeler kullanmışlardır. Ayrıca bazı öğretmen adayları etkinliklerin “öğrenciyi aktif hale getirdiğini, hiç sıkılmadığını, eğlenceli bir müze gezisi geçirdiklerini” ifade etmişlerdir.

Bu cevaplardan müzede yapılan etkinliklerin gerek öğrencilerin dikkatlerini çekmek, gerek kalıcı öğrenmeleri sağlamak gerekse öğrencinin gezi boyunca aktif olmasını sağladığı anlaşılmaktadır.

Diğer öğretmen adayları tarafından yazılan olumlu hususların yanı sıra gerçekleştirilen etkinliklerle ilgili bir öğretmen adayı tarafından “*düzeni biraz dağınık daha düzgün olabilirdi*” şeklindeki olumsuz eleştiri de mevcuttur. Ayrıca ÖE6 kodlu öğretmen adayı tarafından “*anketlerin müzenin akıbeti açısından verimli ve yapıcı olduğu*” ifade edilmiştir.

4.5. Katılımcıların Etkinlikler Sonrası Müze Eğitimi Hakkındaki Görüşleri

Müzedeki etkinlikler sonrası katılımcıların düşüncelerini tespiti yönelik olarak sorulan “Bu etkinliklerden sonra müze eğitimi hakkında neler öğrendiniz?” sorusuna öğretmen adaylarının verdiği cevaplar Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 12

Katılımcıların Etkinlikler Sonrası Müze Eğitimi Hakkındaki Görüşleri

Bu etkinliklerden sonra müze eğitimi hakkında neler öğrendiniz?	
ÖK1	Müze eğitimi sırasında ve sonrası etkinlikler yapılmalıdır, bu öğrenme açısından çok yararlı
ÖK2	Müzede özellikle dikkat edilecek yerleri etkinliklere katmam gerektiğini anlamış oldum
ÖK3	Askeri müzelere aile –sivilde gidilebildiğini öğrendim
ÖK4	Müze eğitiminin eğitim-öğretim açısından önemli bir unsur olduğu ve gerekli olduğunu öğrendim
ÖK5	Tarih eğitiminde çok önemli bir yere sahiptir
ÖK6	Müze eğitimi bir öğrencinin bilgi ve görsel hafızasını etkiliyor
ÖK7	Öğrencinin aktif tutulması kısmı en fazla tecrübe ettiğim kazanım
ÖK8	Müze eğitiminin öğrencilere önemli katkıları olduğunu bilmekle birlikte daha sık yapılmasının iyi olacağını düşünüyorum, müzeler tarih eğitiminde öğrenciye somut veriler sunmanın en önemli unsuru
ÖE1	Her kurumun kendine has bir müzesi bulunabileceğini
ÖE2	Müze eğitimi öğrencide kalıcılığı sağlar
ÖE3	Müze eğitimi işini bilen kişiler öncülüğünde yapılmalıdır, öğretmen adayları istekleri dikkate alınmalıdır
ÖE4	Anlatım ve tekrar anlatım gibi geleneksel teknikler yerine gezi-gözlem gibi etkinliklerle müze ziyareti direk kişinin görsel hafızasına hitap edeceği için daha kalıcı bir öğrenme sağlar, balık vermek yerine balık tutmayı öğretmek gibi, defalarca anlatmak yerine bir kere göstermek daha etkili olacaktır
ÖE5	Müze etkinlikleri ne şartla olursa olsun eğitimin bir parçası olmalıdır
ÖE6	Görerek dokunarak rehber eşliğinde gezmenin önemini ve kronolojik sınıflama kavramının önemini öğrendim
ÖE7	Öğrencilerin somut anlamda tarihimizi öğrenmesi vatan değerlerinin kazanılmasında çok daha kalıcı olmasını sağlar ve kronolojik sırayla değerlendirir
ÖE8	Müze eğitimi eğitim, öğretimin her döneminde verilebilir bir eğitim
ÖE9	Paha biçilemez şeyler öğrendim
ÖE10	Müze eğitimi tek başına yeterli değildir, etkinliklerle tamamlanır

Tablo 12 incelendiğinde öğretmen adayları “müze eğitiminde etkinlikler mutlaka olması gerektiğini, müzede dikkat edilecek yerlerin etkinliklere katılmasını, etkinliklerin müze eğitiminin bir parçası olduğunu ve müze eğitiminin etkinliklerle tamamlandığını, etkinliklerin kalıcı öğrenmeyi sağladığını” ifade etmişlerdir. Etkinlikler sayesinde müzeler ve tarihi mekânlar eğitim ortamına dönüştürülerek öğrencilerin bu yerlerde yaparak yaşayarak öğrenmeleri düşünme becerilerinin geliştirilmesi sağlanmaktadır. Tüm bunların sağlanabilmesi müzede uygulanacak etkinlikler iyi bir planlamayı ve tasarlamayı gerekli kılmaktadır.

Öğretmen adayların bu soruya verdikleri diğer cevaplara bakıldığında ÖE1 kodlu öğretmen adayı “Her kurumun kendine has bir müzesi bulunabileceğini” ÖK3 kodlu öğretmen adayı “Askeri müzelere aile –sivilde gidilebildiğini öğrendim” şeklinde ifadeler kullanmışlardır. Bu durum öğretmen adaylarının böyle bir araştırma için askeri bir müzeye getirilmesinin isabetli olduğu fikrini oluşturmuştur.

Araştırmada son olarak öğretmen adaylarına eklemek istedikleri konular ile ilgili bir bölüm ayrılmıştır. Eklemek istedikleri bölümüne öğretmen adayları tarafından yazılan notlar Tablo 13’de gösterilmiştir.

Tablo 13

Katılımcıların Ankete Eklemek İstedikleri Diğer Konular

ÖK1	Rehber öğretmen çok iyiydi, müze bilgisi yüksekti, oldukça sıcakkanlı ve güler yüzlü biriydi, çok rahat hissettirdi, Yıldırım hocaya teşekkürler
ÖK2	Sorular oldukça detaylıydı, anket soruları gayet iyi
ÖK3	Eğitici ve zevkli bir müze ziyareti oldu
ÖK4	-
ÖK5	-
ÖK6	-
ÖK7	-
ÖK8	-
ÖE1	-
ÖE2	-
ÖE3	-
ÖE4	-
ÖE5	Gezi sırasında bizlere yardımcı olan yıldırım hocamıza teşekkürler
ÖE6	-
ÖE7	-
ÖE8	-
ÖE9	-
ÖE10	Yıldırım Bey’e rehberliği için teşekkürlerimi sunuyorum

Bu bölüme beş öğretmen adayı eklemek istediği diğer konuları yazmıştır. Yazılan konuların başında müze rehberi ile ilgili görüşler gelmektedir. Öğretmen adayları müze rehberinin müze bilgisi, rehberlik becerisi ve güler yüzü sayesinde müze ziyaretinin eğlenceli, öğretici ve faydalı olduğu ifade etmişlerdir. Müze ziyaretlerinde iyi bir rehber, müze eğitiminin başarısı üzerinde oldukça etkilidir.

Bir öğretmen adayı uygulanan anket sorularının detaylı ve iyi seviyede hazırlanmış olduğunu ifade etmiştir. Anket soruları hazırlanırken öğretmen adaylarının müze ziyareti ve müze eğitimi ile ilgili duygu ve düşüncelerine ulaşılmaya çalışıldığından sorular özenle seçilmiştir.

BÖLÜM 5

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının tamamı daha önce birden fazla müzeyi ziyaret etmiştir; ancak bu müzeler içerisinde askeri nitelik taşıyan bir müze bulunmamaktadır. İlk kez askeri nitelik taşıyan bir müzeyle karşılaşmış olmaları müzeye dair görüşleri araştırmanın önemi arttırmıştır. Aynı zamanda askeri müzelerin bilinirliğinin ne kadar zayıf olduğunu ortaya koymuştur. Zira öğretmen adaylarının tamamının Ankara’da böyle bir müze olduğundan bilgisi yoktur.

Öğretmen adayları Jandarma müzesinin fiziki yapısı ile ilgili binanın şeklini, konumunu, havalandırma sistemini, materyallerin sergilenme biçimini ve müzenin yönlendirme durumunu beğenmişlerdir. Binanın ışıklandırması ve kalabalık gruplara uygunluğu konusunda farklı görüşlere sahiptirler. Bazı öğretmen adayları ışıklandırmayı yeterli bulmuşken bazıları ışıklandırmanın fazla olduğunu ifade etmişlerdir. Her iki konuda da belli tedbirlerin alınması gerekmektedir. Dikkate alınması gereken bir diğer konu ise görüntü ve animasyon sistemi oluşturulması konusudur. Bu konu müzenin teknolojik olarak gelişimi açısından önem arz ettiği gibi ziyaretleri eğlenceli ve daha kalıcı hale getirebilir.

Öğretmen adayları müzede en çok kahraman şehitlere ayrılmış bölümü beğenmişler, bu bölümde duygusal anlamda çok etkilenmişlerdir. Müzede en çok beğenilen ikinci bölüm silahların ve askeri kıyafetlerin sergilendiği bölümdür. Jandarma müzesinin sayılı silah müzelerinden biri olduğu dikkate alındığında orijinal silahlar görmek katılımcıları etkilemiştir. Ayrıca jandarmanın kuruluşundan bu yana kullandığı tüm kıyafetleri kronolojik bir sırayla görmek öğretmen adaylarına zamanda yolculuk ediyor hissi vermiştir.

Öğretmen adayları Jandarma Müzesinin eğitimde kullanım alanının oldukça geniş olduğunu dile getirmişlerdir. Müze, içerisindeki zengin materyaller sebebiyle tarih öğretiminin pek çok konusunun anlatımı için rahatlıkla kullanılabilir özelliğe sahiptir. Jandarma müzesinden ilköğretimde sosyal bilgiler, ortaöğretimde tarih derslerinde faydalanılabileceği gibi üniversitelerde müze eğitimi kapsamında istifade edilebilir.

Katılımcılar Jandarma müzesini diğer müzelerden ayıran özellikler olarak sergilenen ürünlerin orijinal ve çeşitli olması, diğer müzelere göre daha canlı, düzenli, temiz ve bakımlı olması vurgulamıştır.

Öğretmen adaylarının tamamı tarih öğretiminde müze kullanımının fayda ve önemini ortaya koyan ifadeler kullanmıştır. Bu kapsamda tarih öğretiminde müze kullanımının kalıcı öğrenmeyi sağladığını, birden fazla duyu organına hitap ederek soyut kavramları somutlaştırdığını ve öğretimde ders dışı etkinlikler kullanılmasının faydalı olduğunu belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarının müze ziyareti sonrası kazandıkları deneyim ile ilgili olarak “görmek, bilinçlenmek, bilgi sahibi olmak” şeklinde bilişsel alan ifadelerinin yanı sıra “mutlu oldum, maneviyatımı arttırdı, duygulandım, en içten hissettim” gibi duyuşsal alan ifadeleri kullanmışlardır. Jandarma Müzesi ziyaretçileri hem bilişsel hem de duyuşsal olarak etkilemiştir.

Müze gezisi sırasında öğretmen adayları kişisel duygular ve durumsal duygular olarak kategorize edilebilecek iki tür duygudan bahsetmektedirler. Öğretmen adayları yaşadıkları kişisel duyguları duygulandım, gururlandım, mutlu oldum, heyecanlandım, hüznlendim şeklinde ifade etmişlerdir. Öğretmen adayları durumsal duygu olarak ilgi çekici, etkileyici, eğitici ifadelerini kullanmışlardır. Ayrıca bazı öğretmen adayları müze gezisi sırasında vatan sevgisinin arttığını ifade etmiştir.

Müze gezisinin kalıcı öğrenmeye katkı sağladığı konusunda öğretmen adayları hemfikirdirler. Aynı zamanda müze gezisi sırasında materyallere ait bilgilerin, özelliklerin ve hikayelerin anlatılması kalıcı öğrenmeyi arttırmıştır.

Öğretmen adayları müzeye gezi düzenlemenin zorlukları ile ilgili birçok zorluk dile getirmişlerdir. Geziye katılacak öğrencilerin toplanması, gezi öncesi prosedürler, ulaşım sorunu, öğrencileri disiplin içinde tutmak ifade edilen zorluklardır. Resmi anlamda yapılan girişimler, protokoller bu sorunları azaltsa da henüz müze eğitimi konusunda gerekli alt yapı tam manasıyla oluşturulamamış görünmektedir. Öğretmen adaylarının bahsetmediği

bir diğerk zorluk müzelere uygulanan giriş ücretleridir. Araştırmanın yapıldığı Ankara ilinde ücretsiz hizmet veren müze sayısı yok denecek kadar azdır. Müze giriş ücretlerinin kaldırılması veya en azından makul bir seviyeye çekilmesi maddi alandaki sorunu ortadan kaldırabilir.

Öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu müzede gerçekleştirilen etkinliklerin amacına uygun olarak kalıcı öğrenmeye katkı sağladığı görüşündedir. Öğretmen adayları “müze eğitiminde etkinlikler mutlaka olması gerektiğini, müzede dikkat edilecek yerlerin etkinliklere katılmasını, etkinliklerin müze eğitiminin bir parçası olduğunu ve müze eğitiminin etkinliklerle tamamlandığını, etkinliklerin kalıcı öğrenmeyi sağladığını” ifade etmişlerdir. Etkinlikler sayesinde müzeler ve tarihi mekânlar eğitim ortamına dönüştürülerek öğrencilerin bu yerlerde yaparak yaşayarak öğrenmeleri düşünme becerilerinin geliştirilmesi sağlanmaktadır. Tüm bunların sağlanabilmesi müzede uygulanacak etkinlikler için iyi bir planlamayı gerekli kılmaktadır.

Öğretmen adayları Jandarma müzesi ile ilgili rehberlik hizmetinden çok memnun kaldıkları, bu hizmetin materyaller hakkında bilgi sahibi olmayı ve kalıcı öğrenmeyi sağladığını ifade etmişlerdir. Müzede iyi bir rehberlik hizmeti verilmesi; müze eğitimi açısından oldukça önemlidir. Ziyaretçilerin bilgi sahibi olmasını, gezi sırasında sıkılmadan öğrenerek ziyareti gerçekleştirmesini sağlayacaktır.

Jandarma müzesi, müze eğitiminde kapsamında kullanılabilecek nadir müzelerden biridir. Aday tarih öğretmenlerinin görüşleri de bu yöndedir. Ancak gerek şehre uzak bir noktada olması, gerekse askeri bir kışla içerisinde yer alması sebebiyle çok iyi bilinmeyen bir müzedir. Gerekli tanıtım faaliyetlerinin yapılması sayesinde bu alanda etkin bir şekilde kullanılabileceği değerlendirilmektedir.

KAYNAKLAR

- Akçalı, A. (2013). *Tarih öğretiminde merkeze bağımlılığın azaltılması yolunda bir çözüm önerisi: yerel tarih*, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Akmehmet-Tezcan, K. & Ödekan A. (2006). Müze eğitiminin tarihsel gelişimi, *İTÜ Dergisi/B Sosyal Bilimler*, 3(1), 47-58.
- Ata, B. (2002). *Müzelerle ve tarihi mekânlarla tarih öğretimi: tarih öğretmenlerinin müze eğitimine ilişkin görüşleri*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Atasoy, S. (1984). Türkiye’de Müzecilik. *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi* içinde (c. 6, ss. 1458-1460), İstanbul: İletişim
- Balcı, A. (2005). *Sosyal bilimlerde araştırma: Yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: PegemA
- Buyurgan, S. & Mecrin, L (2005) *Görsel sanatlar eğitiminde müze eğitimi ve uygulamaları* Ankara: Güzel Sanatlar Eğitimi Derneği.
- Carr, E.H. (1993). *Tarih nedir?*, İstanbul: İletişim.
- Egüz Ş. & Kesten, A. (2012) Sosyal bilgiler dersinde müze ile eğitimin öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi: Samsun ili örneği. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 81-103
- Epik, C. (2004). *Müzelerin lise öğrencilerinin tarih dersi başarıları ve hatırd tutma becerileri üzerindeki etkileri*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Erol-Şahin,N & Yeşilbursa,C.C (2018). Tarih bölümü öğrencilerinin alan gezileri ve müze ziyaretlerine ve müzede yapılan etkinliklere yönelik görüşleri *Türk Tarihi Eğitimi Dergisi (TUHED)*, 7(2), 555-577

- Gerçek, F. (1999). *Türk Müzeciliği*. Ankara: Türk Tarih Kurumu
- Hopper-Greenhill, E., (1999) *Müze ve galeri eğitimi*, (Evren ve Kapçı Çev.) Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi.
- Işık, H. (2002). *Yerel tarih konularının sosyal bilgiler (6. sınıf) programı tarih üniteleri ile ilişkilendirilmesine yönelik bir uygulama: Pasinler örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- İlhan, A.Ç., Artar, M., Okvuran, A. & Karadeniz, C. (2011). *Müze eğitim modülü*. Ankara: MDGF UNICEF.
- İlhan, A.Ç., (2017). Müze eğitim alanında yapılmış tezler. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 12(2), 93-104
- İncegöl, S. (2010). *Sosyal bilgiler dersinde örnek bir sözlü tarih uygulaması*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kaplan, E. (2005). *İlköğretim öğrencilerinin tarihsel düşünce becerilerinin sözlü tarih çalışmalarıyla geliştirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kaplan, E. (t.y), Türkiye’de müzeciliğin tarihçesi <https://www.bilgiustam.com/turkiyede-muzeciligin-tarihcesi/> adresinden erişilmiştir.
- Karadeniz, C. & Okvuran, A.(2018) Cumhuriyetin ilanından günümüze Türkiye’de müze eğitimi: tarihsel gelişim ve gelecek tasarıları, *Millî Folklor Dergisi*, 118, 101-113
- Kaya, M. (2013). *Sosyal bilgiler dersinde kullanılabilecek bir öğretim yöntemi olarak sözlü tarih: Amaç, içerik, uygulama*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Keleş, V. (2003). Modern müzecilik ve Türk müzeciliği, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1-2), 1-17
- Kervankiran, İ. (2014). Dünyada değişen müze algısı ekseninde Türkiye’deki müze turizmine bakış, *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* 9(11), 345-369
- Keskin, S. & Kaplan, E. (2012). Sosyal bilgiler ve tarih eğitiminde okul dışı öğrenme ortamı olarak oyuncak müzeleri, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(41), 95-115, https://www.researchgate.net/publication/292642260_sosyal_bilgiler_ve_

tarıh_egıtımında_okul_dısı_ogrenme_ortamı_olarak_oyuncak_muzeleri sayfasından erişilmiştir.

Kırca,S.S (2008). *Tüketicilerin müze ziyaret alışkanlıkları ve müze tercihlerini etkileyen faktörler üzerine bir araştırma*, (Yüksek Lisans Tezi) Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü <https://www.ulusaltezmerkezi.net/tuketicilerin-muze-ziyaret-aliskanliklari-ve-muze-tercihlerini-etkileyen-faktorler-uzerine-bir-arastirma> sayfasından erişilmiştir.

Kırcı N. (2010). Müzelerde sentaktik ve biçimsel analiz üzerine bir değerlendirme, *Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 25(2), 189-199

Kültür ve Turizm Bakanlığı (2018), Müze istatistikleri, <https://kvmgm.ktb.gov.tr> adresinden erişilmiştir.

Leech, N. L. & Onwuegbuzie, A. J. (2007). An Array of Qualitative Data Analysis Tools: A Call For Data Analysis Triangulation. *School Psychology Quarterly*, 22, 557-584.

Madran, B. (2016). *Müze türleri*, <https://nefissanatlarhapishanesi.wordpress.com/tag/burcak-madran/> adresinden erişilmiştir.

Mercin, L. (2015). *Müzeler ve toplum*, <http://www.ayk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/Yrd.-Doç.-Dr.-Levent-Mercin-Müzeler-ve-Toplum.pdf> sayfasından erişilmiştir.

Önder A, O. Abacı & I. Kamaraj (2009). Müzelerin eğitim amaçlı kullanımı projesi: İstanbul Arkeoloji Müzesi’ndeki Marmara örnekleme, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi I*(25), 103-117

Öner, G. (2015). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin okul dışı tarih öğretimine ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Türk Tarih Eğitimi Dergisi*, 4(1), 89-121

Özdemir, M. (2011) Nitel veri analizi: Sosyal bilimlerde yöntembilim sorunsalı üzerine bir çalışma, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323-343

Safran, M. & Ata, B. (1998). Okul dışı tarih öğretimi, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 87-94.

Sarı, İ. (2007). *Sosyal bilgiler öğretiminde sözlü tarih etkinliklerinin öğrenci başarı, beceri ve tutumlarına etkisi*. (Doktora Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

- Sungur,T. & Bülbül, H.(2019) Sınıf ğretmeni adaylarının sanal müze uygulamalarına yönelik görüşleri, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 652-666
- Şahan, M (2019). Müze ve Eğitim <https://dergipark.org.tr/download/article-file/256386> sayfasından erişilmiştir.
- Türk Dil Kurumu (2017). www.tdk.gov.tr sayfasından erişilmiştir.
- Türkiye’de Mzeciliğın Tarihçesi (t.y), <https://www.bilgiustam.com/turkiyede-muzeciligin-tarihcesi/> adresinden erişilmiştir.
- Yaraş, A., (1996). Çağdaş müzecilik yolunda devlet müzelerinde çalışan mzecilerin sorunları *Kuruluşunun 150. Yılında Türk Mzeciliğı Sempozyumu III bildirileri*, 64-70.
- Yeşilbursa, C. C. (2008). Sosyal bilgiler ğretiminde tarihi yerlerin kullanımı, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 483-506.
- Yıldırım, A. (1999). Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve nemi, *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 23(112), 7-17.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2003). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Ankara: Seçkin.
- Yıldız, S.B., Avcıkurt, C. & Çolak, U. 2017). Lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin müze ziyaret alışkanlıkları ve müze tercihlerini etkileyen faktörler, *Avrasya Bilimler Akademisi Sosyal Bilimler Dergisi*, [zel Sayı], 68-84.